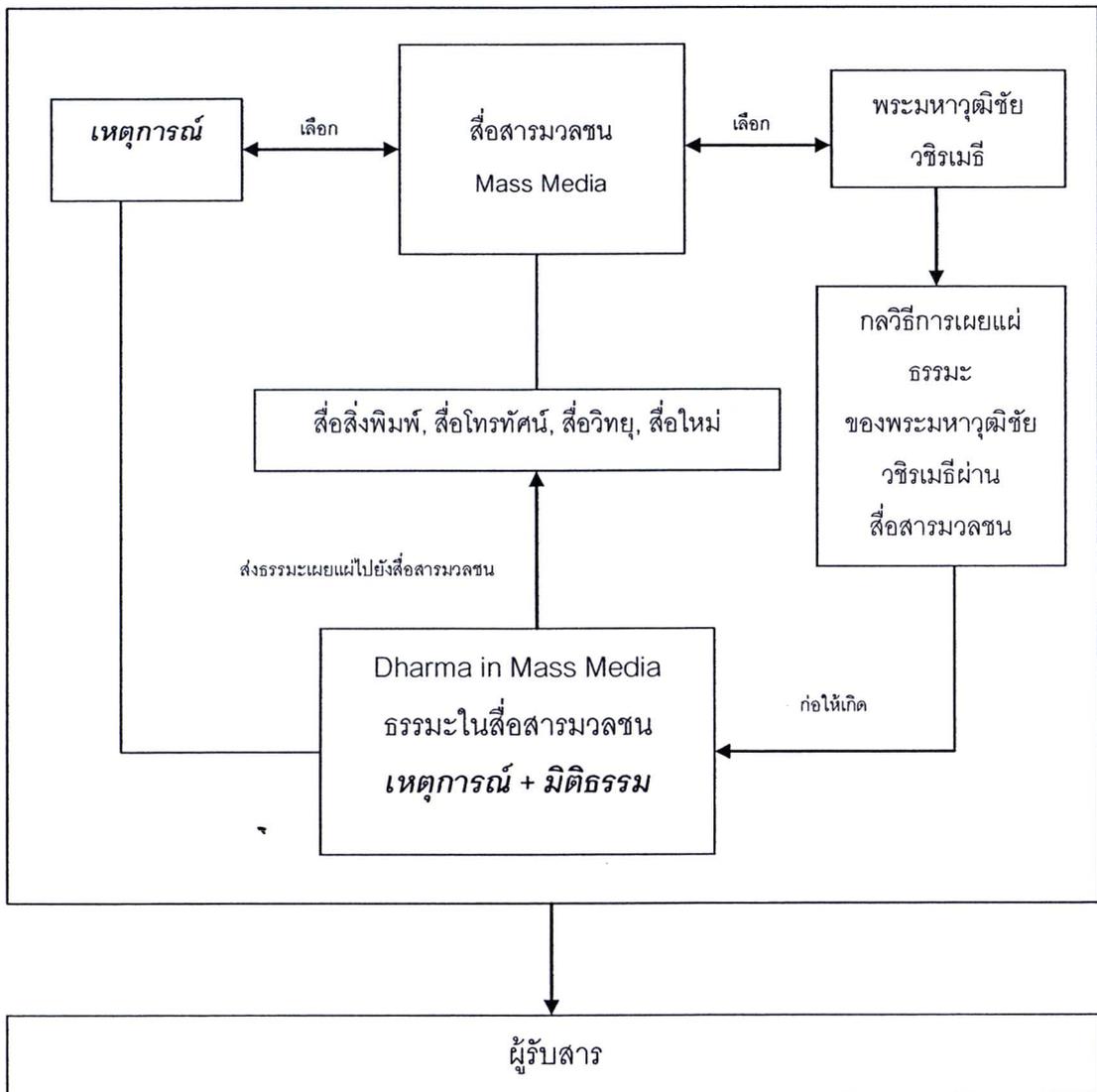

บทที่ 4

การเผยแผ่ธรรมะของพระมหาอุทิศชัยวชิรเมธีผ่านสื่อสารมวลชน

ผลการศึกษาเรื่องการวาทศิลป์ทางภาษาเพื่อการเผยแผ่ธรรมะของพระมหาอุทิศชัยวชิรเมธีผ่านสื่อสารมวลชน ซึ่งได้ข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร และจากการสัมภาษณ์ผู้ส่งสารธรรมะ คือ พระมหาอุทิศชัยวชิรเมธี จากการศึกษาพบว่า พระมหาอุทิศชัยวชิรเมธีใช้สื่อสารมวลชนหลายประเภทในการเผยแผ่ธรรมะและใช้ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย เพื่อให้ธรรมะของพระมหาอุทิศชัยวชิรเมธีเข้าถึงคนจำนวนมากและเผยแผ่ธรรมะไปได้อย่างกว้างไกลที่สุด โดยสื่อสารมวลชนหลักที่พระมหาอุทิศชัยวชิรเมธีนำมาใช้เพื่อการเผยแผ่ธรรมะมี 4 ประเภทหลัก คือ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุและสื่อใหม่ ซึ่งสามารถแสดงตามแผนภูมิได้ ดังนี้

(การเผยแผ่ธรรมะของพระมหาอุทิศชัยวชิรเมธีผ่านสื่อสารมวลชน)

4.1 การเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุตฺตมชยวชิรเมธีผ่านสื่อสารมวลชน

การเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุตฺตมชยวชิรเมธีผ่านสื่อสารมวลชน ซึ่งประกอบไปด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุและสื่อใหม่ มีกระบวนการการเผยแพร่ธรรมะสู่สาธารณชนทั้ง 4 ขั้นตอน ดังนี้

4.1.1 สื่อสารมวลชนในฐานะผู้กำหนดวาระหรือประเด็นทางสังคม

สื่อสารมวลชนมีหลักการทำงานโดยทั่วไป คือ สื่อสารมวลชนจะต้องเป็นผู้กำหนดประเด็นในการเสนอข่าว หรือเป็นผู้ที่สามารถเลือกเหตุการณ์หรือหยิบยกเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งในสังคมออกมานำเสนอ เพื่อสื่อสารไปยังสาธารณะ ในทุกๆ วันมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นจำนวนมาก แต่สื่อสารมวลชนจะดำรงตนในฐานะเป็นผู้เลือกที่จะนำเหตุการณ์ใดออกมาเผยแพร่ ออกสู่สาธารณะ โดยการเผยแพร่ของสื่อสารมวลชนนี้ จะเผยแพร่ผ่านทางช่องทางสื่อต่างๆ ไม่ว่าจะผ่านทางสื่อสิ่งพิมพ์ ทางโทรทัศน์หรือทางวิทยุ และหากเหตุการณ์ที่นำเสนอผ่านสื่อสารมวลชนนั้นๆ ได้รับความสนใจมากก็จะเป็นกระแสหรือเป็นที่สนใจของคนจำนวนมาก เพราะเหตุการณ์ใดก็ตามที่สื่อนำเสนอและให้ความสำคัญมาก เหตุการณ์นั้นก็จะมียอดมีน้ำหนักรวมมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งจะกลายเป็นประเด็นหลักของสังคมที่คนในสังคมต่างให้ความสำคัญในที่สุด การเลือกอะไรขึ้นมาเป็นวาระสาธารณะก็ขึ้นอยู่กับสื่อสารมวลชนเป็นผู้เลือกหรือเป็นผู้กำหนด ฉะนั้นสื่อสารมวลชนจึงมีพลังมากในการกำหนดเรื่องราวที่คนในสังคมกำลังมุ่งให้ความสนใจ

4.1.2 สื่อสารมวลชนเลือกพระมหาอุตฺตมชยวชิรเมธีเป็นผู้นำเสนอธรรมะ

การนำเสนอข้อมูลทางธรรมะในสื่อสารมวลชนนั้นมีมากมาย ขึ้นอยู่กับว่าสื่อสารมวลชนจะเลือกเรื่องราวธรรมะใดขึ้นมาเสนอในสื่อ และกำหนดวาระใดขึ้นมาเพื่อนำธรรมะมาเชื่อมโยงนำเสนอสู่สาธารณะ เช่น วันปีใหม่ซึ่งเป็นเทศกาลที่สื่อสารมวลชนให้ความสนใจ ก็มักจะมีการอวยพร ให้พรจากพระสงฆ์ผ่านช่องทางสื่อสารมวลชนต่างๆ สื่อสารมวลชนคือผู้เลือกว่า นอกจากธรรมะเรื่องใดที่ควรนำเสนอผ่านสื่อแล้ว พระสงฆ์หรือพระรูปใดที่ควรหยิบยกผ่านสื่อสารมวลชนด้วย ซึ่งหากพิจารณาพระสงฆ์ที่เป็นที่รู้จักและนิยมมากในสื่อขณะนี้ คือ พระมหาอุตฺตมชยวชิรเมธี ซึ่งปัจจุบันสื่อสารมวลชนได้ให้พื้นที่ในสื่ออย่างมากแก่พระมหาอุตฺตมชยวชิรเมธี เพื่อเผยแพร่ธรรมะให้เข้ากับสถานการณ์หรือวาระที่สื่อต้องการนำเสนอ ไม่ว่าจะเป็นในสื่อสารมวลชนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ วิทยุและในสื่อใหม่ ซึ่งในปัจจุบันล้วนมีธรรมะของพระมหาอุตฺตมชยวชิรเมธีไปปรากฏอยู่ในสื่อทุกประเภททั้งสิ้น ทำให้ธรรมะที่พระมหาอุตฺตมชยวชิรเมธีนำเสนอผ่านสื่อสารมวลชนนั้นมีพลังในการสื่อสารธรรมะมาก เข้าถึงคนจำนวนมาก ซึ่งทั้งหมดนี้ก็เกิดจากการที่สื่อสารมวลชนเป็นผู้กำหนดเลือกกำหนดและให้ความสำคัญกับใครหรือเรื่องใด

4.1.3 ธรรมะในสื่อสารมวลชน

พระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธี คือผู้ที่สื่อสารมวลชนเลือกให้เป็นผู้นำเสนอธรรมะผ่านช่องทางสื่อสารมวลชนต่างๆ ฉะนั้นการนำเสนอธรรมะในสื่อสารมวลชนของท่านว.วชิรเมธี จึงเป็นการถ่ายทอดธรรมะผ่านจากมุมมองของพระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธี โดยที่พระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีเองเป็นผู้เตรียมข้อมูลจากการนำเหตุการณ์หรือสถานการณ์บ้านเมืองต่างๆ มาเผยแพร่ธรรมะผ่านทางช่องทางสื่อสารมวลชน โดยพระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีจะนำเหตุการณ์หรือประเด็นสำคัญที่ได้รับจากสื่อสารมวลชนหยิบยกขึ้นเป็นประเด็นในการนำเสนอธรรมะสู่สาธารณะ และร้อยเรียงธรรมะให้เข้ากับสถานการณ์หรือเหตุการณ์ปัจจุบัน ก่อให้เกิดธรรมะที่ทันต่อสมัย ทันต่อเหตุการณ์บ้านเมือง

“การหาข้อมูลมาถ่ายทอดธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนของพระอาจารย์ เป็นการหาโดยธรรมชาติทั้งหมดเลย คือ ทุกวันพระอาจารย์อ่านหนังสือพิมพ์ไม่น้อยกว่า 7 ฉบับ ทุกสุดสัปดาห์อ่านหนังสือพิมพ์สุดสัปดาห์ เนชั่นสุดสัปดาห์อยู่แล้ว ทุกเดือนอ่านเนชั่นเนลจีโอกราฟฟิค ไทม์ ศิลปวัฒนธรรม สวรรค์ดี แล้วก็พ็อกเก็ตบุ๊กอีกเดือนหนึ่งๆ ไม่ต่ำกว่า 20 เล่ม การหาข้อมูลเหล่านี้เป็นสิ่งที่พระอาจารย์ทำอยู่แล้วโดยวิธีธรรมชาติ ดังนั้นจึงมีข้อมูลอยู่ส่วนหนึ่งที่พร้อมใช้ตลอดเวลา”

(ว.วชิรเมธี, สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2554)

ฉะนั้นธรรมะที่พระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีถ่ายทอดผ่านสื่อสารมวลชนนั้น จะมีได้เป็นเพียงแต่เหตุการณ์หรือสถานการณ์บ้านเมืองโดยทั่วไป แต่พระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธียังนำเหตุการณ์หรือสถานการณ์บ้านเมืองนั้นมาถ่ายทอดใหม่ด้วยมิติทางธรรมะ ก่อให้เกิดเป็นธรรมะที่เท่าทันกับเรื่องราวที่คนในสังคมกำลังสนใจ และผสานธรรมะเข้าไปในเหตุการณ์เหล่านั้นก่อให้เกิดเป็นธรรมะที่ตรงใจคน ทันต่อสถานการณ์และเท่าทันโลก

4.1.4 การนำธรรมะมาเผยแพร่ผ่านสื่อสารมวลชน

การนำธรรมะมาเผยแพร่ผ่านสื่อสารมวลชนนั้น พระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีได้รับพื้นที่ในสื่อสารมวลชนทุกประเภทให้มีพื้นที่ในการนำเสนอธรรมะ ไม่ว่าจะเป็นทางสื่อหลักอย่างสื่อโทรทัศน์และวิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ ทั้งหนังสือพิมพ์และนิตยสาร ธรรมะของพระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีล้วนปรากฏในสื่อสารมวลชนแทบทั้งสิ้น พระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีจึงนำโอกาสจากการได้รับพื้นที่สื่อนี้เผยแพร่ธรรมะออกไปให้ขยายในวงกว้าง และกว้างไกลออกไปให้เพิ่มมากขึ้น สื่อสารมวลชนจึงเปรียบเหมือนกระบอกเสียงหลักที่พระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีสามารถนำเสนอธรรมะพื้นฐานที่จำเป็น

ของชีวิต นำเสนอความคิด หรือเสนอประเด็นที่สังคมต้องการการเร่งแก้ไข สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนได้รับการเผยแพร่ออกไปผ่านทางช่องทางสื่อสารมวลชนทั้งสิ้น ดังที่พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีกล่าวว่า

“สื่อสารมวลชนนั้นมีอำนาจมาก และก็ส่งเสริมธรรมะได้มาก พุดง่าย ๆ ว่า ถ้าเราพูดเสียงอาจจะดังแค่ในห้องนี้ แต่ถ้าเรามีไมโครโฟน เสียงอาจจะดังไปเป็นหนึ่ง กิโล สองกิโล สามกิโลเช่นเดียวกัน ถ้าเราเขียน พอเอาไปเผยแพร่ พรหมแดนของมัน ไม่ได้อยู่ที่เมืองไทยแล้ว ข้อเขียนก็จะไปได้ทั่วโลก ขณะเดียวกันถ้าเราเทศน์ออก รายการโทรทัศน์ คนดูคราวหนึ่งดูได้เป็นล้านคนหรือสิบล้านคน หรือทวีตลงในทวิตเตอร์ครั้งหนึ่ง คนมารีทวีตกันเป็นแสนก็มี ฉะนั้นสื่อสารมวลชนจึงมีอิทธิพลมากต่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาอย่างมหาศาล เมื่อไรก็ตามถ้าเราสามารถใช้อสื่อสารมวลชนเป็นนะ พระอาจารย์คิดว่าเราก็จะสามารถเผยแพร่พระพุทธศาสนาได้ทั้งในเชิงกว้างและเชิงลึก ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ และนั่นก็เป็นเหตุผลที่พระอาจารย์เลือกใช้สื่อในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา”

(ว.วชิรเมธี, สัมภาษณ์, 27 ธันวาคม 2553)

จากคำกล่าวข้างต้นสามารถเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ช่องทางในการเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนประเภทต่างๆ ช่วยในการส่งเสริมธรรมะของพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีให้กว้างไกลออกไป และสื่อสารมวลชนนี้เอง ช่วยให้ธรรมะสามารถแผ่ขยายสื่อสารออกไปสู่คนจำนวนมากได้อย่างมากมายมหาศาล สื่อสารมวลชนทางช่องทางต่างๆ สามารถเพิ่มช่วยประสิทธิภาพในการสื่อสาร หรือการถ่ายทอดธรรมะของพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีให้กว้างไกลออกไป จึงทำให้การสื่อสารธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนมีพลังมาก และก่อให้เกิดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและสามารถประสบความสำเร็จได้ในที่สุด

4.2 การนำเสนอธรรมะของพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีผ่านสื่อสารมวลชน

การเผยแพร่ธรรมะของพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธี ผ่านสื่อสารมวลชนนั้น เป็นการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธี ในยุคที่ 2 ซึ่งถัดจากการเผยแพร่ธรรมะในยุคแรกที่เรียกว่า “ธรรมะติดปีก” ซึ่งในยุคแรก พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธี เริ่มต้นการเผยแพร่ธรรมะด้วยพ็อกเก็ตบุ๊ก โดยถ่ายทอดธรรมะด้วยภาษาร่วมสมัย เข้าใจง่าย ซึ่งสำนักพิมพ์อัมรินทร์เป็นผู้จัดพิมพ์ ออกแบบกราฟฟิกให้สวยงาม ทันสมัย ฉีกรูปแบบหนังสือธรรมะยุคเก่า พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธี ได้เรียกยุคแรกนี้ว่ายุคโรมานติก เนื่องจากเป็นยุคที่เป็นจุดเริ่มต้นของการทัศนคติธรรมะให้แก่คนทั่วไปว่าธรรมะไม่ใช่ของยาก หรือเป็นสิ่งที่ฟังดูหุหุรา ไม่รู้เรื่อง จึงเป็นที่มาของ ธรรมะติดปีก ธรรมะหลับสบาย ธรรมะอิน

เทรนด์ ซึ่งสร้างปรากฏการณ์ของหนังสือธรรมะที่สี่สวย สดใส ติดตลาดร้านหนังสือในเมืองไทย หลายร้าน และกลายเป็นต้นแบบของหนังสือธรรมะในรูปแบบพ็อกเก็ตบุ๊กแนวธรรมะยุคใหม่ ตามมาอีกมากมายซึ่งถือเป็นการจุดประกายชื่อเสียงของพระมหาจุฬาลงกรณราชูธรรมะ ให้รู้จัก และเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง

ยุคที่สองหรือในยุคปัจจุบันนี้ คือ ยุคที่นำสื่อสารมวลชนมาใช้ในการเผยแผ่ธรรมะ จากสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือ พระมหาจุฬาลงกรณราชูธรรมะ ได้ขยายการใช้สื่อสารมวลชนเพื่อการเผยแผ่ธรรมะออกไปสู่รายการทีวี ในช่วงแรกของการเผยแผ่ธรรมะนั้น พระมหาจุฬาลงกรณราชูธรรมะ เริ่มออกอากาศผ่านทางโทรทัศน์ในรายการ “เมืองไทยวาไรตี้” ซึ่งออกในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ทางช่อง 5 ซึ่งถือเป็นก้าวแรกของการเผยแผ่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนของพระมหาจุฬาลงกรณราชูธรรมะ เพื่อให้สื่อสารมวลชนในการถ่ายทอดสาระธรรมะไปสู่ประชาชนทั่วไป ซึ่งการเผยแผ่ธรรมะผ่านสื่อโทรทัศน์นับเป็นยุคที่ทำให้พระมหาจุฬาลงกรณราชูธรรมะ เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายและรวดเร็วมากมากที่สุด ซึ่งการเผยแผ่ธรรมะของพระมหาจุฬาลงกรณราชูธรรมะ ผ่านสื่อโทรทัศน์นั้น ยังคงปรากฏอยู่อย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน และมีการปรับเปลี่ยน พัฒนา ขยายไปยังสื่ออื่นๆ เช่น สื่อวิทยุ หรือสื่อใหม่ และพระมหาจุฬาลงกรณราชูธรรมะได้เตรียมพร้อมในการเผยแผ่ธรรมะเข้าสู่ยุคที่ 3 ซึ่งเป็นการก้าวสู่ยุคของการเป็น “ผู้นำจิตวิญญาณ” โดยมุ่งเน้นการศึกษาและการสอนเรื่องวิปัสสนากรรมฐาน

สื่อสารมวลชนมีอำนาจในการกำหนดวาระและประเด็นของสังคมตามกลไกการทำงานของสื่อสารมวลชน ฉะนั้นการทำงานของสื่อสารมวลชนในลักษณะของการกำหนดวาระทางสังคม จึงมีอิทธิพลอย่างมากต่อวิธีการคิดและการมองโลกของคนในสังคม ฉะนั้นสิ่งใดก็ตามที่สื่อมวลชนนำเสนอออกสู่สาธารณะก็ย่อมส่งผลต่อความคิดและทัศนคติของคนในสังคมด้วย เช่นเดียวกัน รวมถึงธรรมะหรือพระสงฆ์ที่สื่อสารมวลชนหยิบยกหรือมอบพื้นที่ในสื่อให้มีบทบาทในการนำเสนอธรรมะก็ย่อมก่อให้เกิดอิทธิพลในการสื่อสารหรือการเผยแผ่ธรรมะ ซึ่งในปัจจุบันนี้พระมหาจุฬาลงกรณราชูธรรมะเป็นผู้ที่ได้รับพื้นที่ในสื่อสารมวลชนต่างๆ ในการเผยแผ่ธรรมะ ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ในสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ และสื่อวิทยุ จึงทำให้พระมหาจุฬาลงกรณราชูธรรมะมีพื้นที่ในการนำเสนอความคิดเห็นและหลักธรรมคำสอนกระจายสู่สาธารณะ จึงก่อให้เกิดเป็นธรรมะในสื่อสารมวลชนขั้นในที่สุด สิ่งที่พระมหาจุฬาลงกรณราชูธรรมะต้องการสื่อสารผ่านสื่อสารมวลชนออกไปยังผู้รับสารนั้น ประกอบด้วยหลักธรรมะพื้นฐานเพื่อการดำรงตนให้เป็นสุข หลักการอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคี รวมถึงการสะท้อนเหตุการณ์ต่างๆ ในสังคมผ่านมุมมองธรรมะของพระมหาจุฬาลงกรณราชูธรรมะ โดยการเผยแผ่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนของพระมหาจุฬาลงกรณราชูธรรมะ ที่ปรากฏในสื่อสารมวลชนต่างๆ มีลักษณะ ดังนี้

4.2.1 สื่อสิ่งพิมพ์

การเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุจฉยวชิรเมธีผ่านสื่อสารมวลชน ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์นั้น ปรากฏในสื่อหนังสือพิมพ์และนิตยสาร ซึ่งเป็นในลักษณะของการเผยแพร่ธรรมะในรูปแบบของ บทความประจำ ปัจจุบันพระมหาอุจฉยวชิรเมธี มีบทความประจำที่เป็นสื่อในการเผยแพร่ธรรมะ ผ่านหนังสือพิมพ์ ได้แก่ บทความปัญญาภิวัตน์ในหนังสือพิมพ์โพสทูเดย์ ความยาวประมาณ 1 หน้ากระดาษ วางแผงทุกวันอาทิตย์ บทความธรรมาภิวัตน์ในหนังสือพิมพ์เนชั่นสุดสัปดาห์ ความยาวประมาณ ½ หน้ากระดาษ วางแผงทุกวันศุกร์ และบทความคั่นช่องและโคมฉายใน หนังสือพิมพ์คมชัดลึก ความยาวประมาณ 1 หน้ากระดาษ วางแผงทุกวันพระ และปรากฏ บทความธรรมะประยุกต์ ลงในนิตยสารรูปแบบของบทความประจำ ได้แก่ บทความ Answer Key ในนิตยสาร Secret ความยาวประมาณ 1 หน้ากระดาษ วางแผงทุกวันที 10 และ 26 ของเดือน และบทความ Who' mind ในนิตยสาร Who ความยาวประมาณ 1 หน้ากระดาษ วางแผงทุกวันที 1 และ 16 ของเดือน ซึ่งการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุจฉยวชิรเมธีในสื่อสิ่งพิมพ์เป็นการสื่อสาร ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนในฐานะที่สื่อสารมวลชนหยิบยื่นพื้นที่ในสื่อให้แก่พระมหาอุจฉยวชิรเมธี นำเสนอหลักธรรมะ สถานการณ์สังคม สะท้อนเหตุการณ์สำคัญ ผ่านแง่มุมทางธรรมในการมอง สถานการณ์ต่างๆ ของพระมหาอุจฉยวชิรเมธี ซึ่งการเผยแพร่ธรรมะในสื่อสิ่งพิมพ์ ทั้งใน หนังสือพิมพ์และนิตยสาร มีลักษณะสำคัญที่ปรากฏเฉพาะในสื่อสารมวลชนรูปแบบนี้ ดังนี้

1.) การตั้งชื่อเรื่อง

การตั้งชื่อเรื่องของบทความในสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุจฉยวชิรเมธี ใน ทุกบทความที่พระมหาอุจฉยวชิรเมธีตีพิมพ์ในสื่อสิ่งพิมพ์ทั้งหนังสือพิมพ์และนิตยสาร ปรากฏใน ลักษณะการตั้งชื่อเรื่องตามความสัมพันธ์ระหว่างชื่อเรื่องกับเนื้อเรื่อง กล่าวคือ พระมหาอุจฉยวชิร เมธีนำจุดประสงค์หรือใจความสำคัญ (Main idea) ของเรื่องหรือหลักธรรมะที่ต้องการนำเสนอใน บทความนั้นๆ มาตั้งเป็นชื่อเรื่อง หากผู้อ่านไม่ได้อ่านเรื่องนั้นๆ หรือบทความนั้นๆ ทั้งหมด ก็ สามารถเข้าใจได้ว่า พระมหาอุจฉยวชิรเมธีกำลังจะสื่อสารธรรมะผ่านบทความทางสื่อสิ่งพิมพ์ ที่ว่าด้วยเรื่องอะไร เนื่องจากชื่อของบทความ สามารถสรุปหลักธรรมะประการสำคัญที่พระมหาอุ ฉัยวชิรเมธีสอนเอาไว้อย่างชัดเจน การตั้งชื่อเรื่องให้ผู้เขียนตั้งใจนำเสนอ อีกทั้งยังเป็นการปูทางเข้า สู่นเนื้อเรื่องที่ต้องการนำเสนอ ตัวอย่างเช่น เรื่อง “สวรรค์อยู่นอก นรกอยู่ในใจ” (ว.วชิรเมธี, 21

พศจิกายน 2553: M7) เป็นชื่อเรื่องของบทความที่ว่า พระมหาวุฒิชัยวชิรมเมธิยกขึ้นมาเล่าประกอบในบทความเพื่อเสริมความเข้าใจในธรรมะเรื่องที่ถูกยกขึ้น โดยเป็นเรื่องของเจ้าสำนักนางโลมกับฤๅษี ที่ทั้ง 2 คนนั้นต่างมีความชื่นชมซึ่งกันและกัน เจ้าสำนักนางโลมนั้นชื่นชมฤๅษีในแง่ความศรัทธาต่อฤๅษีผู้ซึ่งมีบุญบารมี ทุกคืนก่อนนอนเธอจะกราบไหว้ฤๅษีด้วยความเคารพเลื่อมใส ขณะที่ฤๅษีกลับเพื่อฝันอยากร่วมอภิรมย์กับเธอ เมื่อทั้ง 2 ลาลับจากโลกนี้ไปแล้ว ฤๅษีได้ไปตกนรก ขณะที่เจ้าสำนักนางโลมได้ขึ้นสวรรค์ ทั้งหมดนี้ก็เพราะว่าความดีงามนั้นอยู่ที่จิตใจ แม้ฤๅษีจะมีความเป็นฤๅษีบังหน้า หากคิดไปในทางที่ไม่ดี ก็สามารถตกนรกได้ ดังชื่อเรื่องที่ว่า “สวรรค์อยู่นอก นรกอยู่ในใจ” สามารถสรุปหลักธรรมะประการสำคัญที่พระมหาวุฒิชัยวชิรมเมธิ คือ ความดี ความซื่อสัตย์ใจหรือวิถีคิดของเรานั้นเอง หรือในเรื่อง “สุขแท้ ราคาถูก” (ว.วชิรมเมธิ, 2554 : M7) เป็นเรื่องที่พูดถึงการมีฉันทะในการทำงาน คือ ความพอใจนั่นเอง กล่าวคือ หากเราเกิดความรักความชอบในงานนั้น หากทำบ่อยๆ จนรู้สึกว่างานที่ทำก่อให้เกิดความสุข ความยากลำบากในการทำงานจะหายไป ความสุขจะเข้ามาแทนที่ ก่อให้เกิดสุขแท้ราคาถูกขึ้นมาได้ในการทำงาน ในชีวิตประจำวัน โดยไม่จำเป็นต้องใช้เงินซื้อหาความสุข แต่ทุกๆ คนสามารถปลูกความสุขได้ในหัวใจ

2.) การเปิดเรื่อง

การเผยแพร่ธรรมะของพระมหาวุฒิชัยวชิรมเมธิในสื่อสารมวลชนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ พระมหาวุฒิชัยวชิรมเมธิ มีการสื่อสารธรรมะผ่านบทความในสื่อหนังสือพิมพ์ ซึ่งตามหลักการเขียนแล้ว การเปิดเรื่องถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญในการนำเข้าสู่เรื่องราวที่กำลังจะถ่ายทอด เพราะหากผู้เขียนสามารถเปิดเรื่องได้อย่างน่าสนใจ ชวนติดตามแล้ว ก็จะสามารถชักจูงให้ผู้อ่านติดตามเรื่องนั้นไปตลอดต้นจนจบ การเผยแพร่ธรรมะของพระมหาวุฒิชัยวชิรมเมธิ ผ่านสื่อสารมวลชนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์นั้นก็เช่นเดียวกัน พระมหาวุฒิชัยวชิรมเมธิมีวิธีการเปิดเรื่องเพื่อนำเข้าสู่หลักธรรมะต่างๆ ที่พระมหาวุฒิชัยวชิรมเมธิต้องการนำเสนอได้อย่างชวนติดตาม แม้จะเป็นเรื่องของธรรมะ แต่พระมหาวุฒิชัยวชิรมเมธิก็สามารถสื่อสารธรรมะผ่านบทความในหนังสือพิมพ์และนิตยสารได้อย่างสนุกสนานทั้งในด้านอรรถรสการอ่าน และยังคงคุณค่าทางธรรมะอย่างครบถ้วน ซึ่งปรากฏลักษณะการเปิดเรื่อง คือ เปิดเรื่องด้วยใจความสำคัญของเรื่องและการเปิดเรื่องด้วยคำถาม

การเปิดเรื่องด้วยใจความสำคัญของเรื่อง เป็นการเปิดเรื่องหรือนำเข้าสู่เรื่องโดยการมุ่งไปที่ประเด็นธรรมะสำคัญที่ต้องการนำเสนออย่างทันทีที่เปิดเรื่อง ส่วนมากแล้ว การเปิดเรื่องด้วยวิธีนี้จะนำเข้าสู่หลักธรรมะพื้นฐานที่คนทั่วไปคุ้นเคยกันเป็นอย่างดีแล้ว ไม่ใช่หลักธรรมะที่ยากเกินไป การเปิดเรื่องด้วยใจความสำคัญของเรื่อง เหมือนการปูทางเข้าสู่เรื่องที่ต้องการจะนำเสนอ ว่ากำลังจะกล่าวถึงหลักธรรมะเรื่องใด เป็นการสร้างความเข้าใจในเบื้องต้นในหลักธรรมะที่ต้องการ

นำเสนอ ก่อนเข้าสู่เนื้อเรื่อง ดังปรากฏในเรื่อง “คุณยังไม่วางอีกหรือ?” จากหนังสือพิมพ์โพสทูเดย์ ดังนี้

“แก่นคำสอนสำคัญประการหนึ่งที่โดดเด่นมาก ของพระพุทธศาสนา คือ การปล่อยวาง พิจารณาในแง่ของถ้อยคำคำว่า “การปล่อยวาง” ดูเหมือนไม่น่าจะทำยาก แต่หากพิจารณาในทางปฏิบัติแล้ว ไม่ง่ายเลยที่ใครๆจะทำได้ อุปสรรคสำคัญของการปล่อยวาง คือ การยึดติดยึดมั่นในสิ่งต่างๆ อย่างเหนียวแน่น...”

(ว.วชิรเมธี, 14 พฤศจิกายน 2553: M7)

“ความทุกข์มี 2 รูปแบบ

หนึ่ง คือ ทุกข์ทางกาย (กายิกทุกข์)

สอง คือ ทุกข์ทางใจ (เจตสิกทุกข์)

ทุกข์ทางกายหากเกิดขึ้นแล้ว หากได้รับการเยียวยาอย่างถูกต้องหายได้ไม่ยากนัก ส่วนทุกข์ทางใจนั้นหากเยียวยาไม่ถูกต้อง อาจเป็นปัญหาของชีวิตอย่างยืดเยื้อเรื้อรัง ยาวนาน...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: M7)

“คำสอนว่าด้วย ‘เมตตา’ เป็นคำสอนสำคัญของพุทธศาสนา เมื่อเราชาวพุทธ สวดมนต์ทุกครั้ง เราจะจบด้วยบทแผ่เมตตาเสมอ ในบทแผ่เมตตา เราจะค้นพบคำสอน ที่ว่า ขอให้เราจงรู้จักมีเมตตาต่อสรรพชีวิต สรรพสัตว์อย่างไร้ขีดจำกัด ไม่เลือกที่รัก ไม่มักที่ชัง ไม่มีช้อยกเว้น ไม่มีปริมาณ...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 56)

นอกจากนี้กลวิธีการเขียนในสื่อสิ่งพิมพ์ ยังพบวิธีการเปิดเรื่องด้วยการใช้คำถาม ซึ่งการเปิดเรื่องด้วยคำถามนั้น ถือได้ว่าเป็นการกระตุ้นความสนใจของผู้อ่านในเรื่องของธรรมะที่พระมหา วุฒิชัยวชิรเมธีกำลังต้องการนำเสนอ วิธีการเปิดเรื่องด้วยการใช้คำถามที่พระมหา วุฒิชัยวชิรเมธี นำมาใช้ นั้น โดยมากจะเป็นคำถามที่คนโดยมากรู้สึกสงสัยโดยทั่วกันอยู่แล้ว หรือเป็นคำถามที่คน โดยมากไม่ทันได้สังเกต แต่เมื่อนำมาตั้งเป็นคำถามแล้วก็ชวนสงสัย ใครรู้ จึงเป็นการกระตุ้นให้ ผู้อ่านรู้สึกสนใจ อยากอ่าน อยากทราบคำตอบมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างจากเรื่องพรอันประเสริฐ ใน หนังสือพิมพ์โพสทูเดย์ มีการเปิดเรื่องโดยใช้คำถาม ดังนี้

“เคยสังเกตบ้างไหม ทำไมเมื่อมีคนตายลง จึงนิยมนำศพไปตั้งสวดอภิธรรม หรือทำพิธีกรรมเกี่ยวกับศพกันที่วัด ตายแล้วทำไมไม่เผาทันที...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 57)

3.) การดำเนินเรื่อง

การดำเนินเรื่องในการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาภูติชัชวชิรเมธีผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ พระมหาภูติชัชวชิรเมธีมีวิธีการดำเนินเรื่องที่ใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อสื่อสารธรรมะในสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นแบบฉบับ (Pattern) เดียวกัน คือ ในสื่อหนังสือพิมพ์ จะการเริ่มต้นบทความด้วยหลักธรรมะที่ต้องการสอน หรือนำเสนอ และใช้กลวิธีการยกตัวอย่างนิทาน เรื่องเล่า เหตุการณ์ บุคคลสำคัญ วาทะบุคคลเข้ามาเสริมธรรมะที่ต้องการเผยแพร่ และยังมีการใช้บทสนทนาโต้ตอบในการดำเนินเรื่อง จึงทำให้เรื่องราวธรรมะที่พระมหาภูติชัชวชิรเมธีต้องการถ่ายทอดออกมานั้นไม่น่าเบื่อ สนุกสนาน และชวนติดตามตลอดต้นจนจบและเป็นที่น่าสนใจมากยิ่งขึ้น และในส่วนของนิตยสาร ด้วยรูปแบบของบทความเป็นในลักษณะถาม-ตอบคำถาม รูปแบบการเผยแพร่ธรรมะผ่านนิตยสารจึงมีแบบแผนชัดเจน โดยเป็นการสื่อสารที่มุ่งตอบคำถามของผู้ที่กำลังประสบปัญหา ได้รับความทุกข์ และอยากได้ที่ปรึกษาที่ให้แนวทางธรรมะในการตอบคำถามอย่างกระจ่างชัดเจน ซึ่งพระมหาภูติชัชวชิรเมธีจะตอบคำถามคลายความกังวลพร้อมทั้งมีการมอบคติธรรม การดำเนินเรื่องที่พบในการถ่ายทอดธรรมะของพระมหาภูติชัชวชิรเมธีผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ปรากฏวิธีการดำเนินเรื่องที่น่าสนใจ เช่น การใช้บทสนทนาโต้ตอบในการดำเนินเรื่อง การดำเนินเรื่องโดยการยกตัวอย่าง เช่น การยกเรื่องเล่าหรือนิทาน หรือการยกตัวอย่างบุคคลสำคัญ ซึ่งทำให้เนื้อเรื่องธรรมะที่พระมหาภูติชัชวชิรเมธีเขียนลงในสื่อสิ่งพิมพ์นั้น มีความสนุกสนาน ตรงใจผู้อ่านติดตามได้ตลอดต้นจนจบ เช่น ปรากฏการใช้บทสนทนาในการดำเนินเรื่อง เรื่อง “เธอไม่ใช่มัน มันไม่ใช่เธอ” จากหนังสือพิมพ์โพสทูเดย์ ดังนี้

“นักศึกษาคนหนึ่ง กำลังกลัดกลุ้มเพราะถูกโทสะกลุ่มรุม จึงไปถาม
อาจารย์บันไก

“อาจารย์ครับ ผมเป็นคนโมโหร้าย ระวังอย่างไรก็ไม่ค่อยอยู่ ผมต้องทำ
อย่างไร จึงจะจัดการกับความเจ้าโมโหร้ายนี้ได้ล่ะครับ”

“โอ้! เธอมีสิ่งแปลกปลอมในตัวมากเชียวนะนี่ ไหนลองเอาเจ้าสิ่งที่ว่านี้
ออกมาให้ฉันดูหน่อยซิ”

“ผมเอาออกมาให้ท่านดูเดี๋ยวนี้ไม่ได้หรอกครับ”

“อ้าว! แล้วเมื่อไรกัน เธอเจ้าเอาเจ้าความโมโหร้ายนั้นออกมาให้ฉันดูได้”

“เอ่อ - - คือ ก็มันเกิดไม่เป็นเวลานี้ครับ”

“อืม - - ถ้าเช่นนั้น เจ้าความโมโหร้ายนั้น ต้องไม่ใช่ธาตุแท้ของเธอแน่ๆ เพราะมันน่าจะเป็นธาตุแท้ของเธอแน่ๆ เพราะถ้ามันเป็นธาตุแท้ของเธอจริงละก็ เธอต้องเอามันออกมาให้ฉันดูได้ตลอดเวลา นี่แสดงว่า มันไม่ได้ติดตัวเธอมาตั้งแต่กำเนิด ทั้งพ่อแม่ของเองก็ไม่ได้มอบให้แก่เธอมา เธอลองคิดให้ดีสิ แล้วจะเข้าใจธรรมชาติของสิ่งนี้”

(ว.วชิรเมธี, 2553: M7)

จากตัวอย่างการนำบทสนทนามาใช้ในการดำเนินเรื่องข้างต้น การนำบทสนทนามีส่วนช่วยให้เรื่องดำเนินไปอย่างไม่น่าเบื่อ สนุกสนาน และประการสำคัญคือ บทสนทนาที่พระมหาภูติชัชวชิรเมธีหยิบยกขึ้นมา ยังเสริมหลักธรรมะที่ต้องการโดยตรง เช่น จากตัวอย่างพระมหาภูติชัชวชิรเมธีกำลังจะสอนให้เข้าใจธรรมชาติของความโกรธ การยกบทสนทนาขึ้นมา สามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่พระมหาภูติชัชวชิรเมธีต้องการสอนอย่างชัดเจน ว่าธรรมชาติของความโกรธไม่มีความคงทน และไม่ได้อยู่กับเราเสมอไป เหมือนกับในบทสนทนาที่อาจารย์บันโกขอให้ลูกศิษย์เอาความโกรธขึ้นมาให้ดูในขณะนั้น แต่ลูกศิษย์ก็ไม่สามารถนำมาให้ดูได้

“ในยามบ่ายสนธยารวันหนึ่ง ขณะอาจารย์ชิจิโร โคจุนกำลังนั่งอ่านพระสูตรอยู่ในกุฏิ โจรคนหนึ่งย่องมาอย่างเงียบกริบ ควักมีดขวับออกมาจี้ท่าน

“มีเงินเท่าไร ส่งมาให้หมด ถ้าตูดตึงละก็ ข้าไม่ไว้ชีวิตท่านแน่”

ชิจิโร โคจุน โบกมือเป็นที่ทำว่าย่ามากวนใจ สายตายังคงจับอยู่ที่พระสูตร ก่อนจะเอ่ยปากตัดรำคาญไปว่า

“อย่าเพิ่งกวนอาตมาได้ไหม เงินอยู่ในลิ้นชักโน้น อยากได้ก็ไปเปิดเอาเอง... อ้อ อย่าเอาเงินไปหมดนะ เหลือไว้ให้อาตมาจ่ายภาษีในวันพรุ่งนี้ด้วย”

โจรกวาดเงินไปเกือบหมด เหลือไว้ในลิ้นชักไม่กี่บาท แล้วก็จากไปอย่างงงๆ ต่อปฏิบัติการแสนชาญฉลาดของเจ้าของทรัพย์”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 57)

การนำบทสนทนามาใช้ในการดำเนินเรื่องข้างต้นสามารถดึงความสนใจของผู้อ่านให้รู้สึกสงสัยใคร่รู้ว่า เหตุใดอาจารย์ชิจิโร โคจุน จึงไม่มีความห่วงหาอาทรในทรัพย์สิน แต่กลับยกทรัพย์สินสมบัติให้โจรไปเกือบทั้งสิ้น จะเห็นได้ว่าพระมหากุศุมิซึวชิระเมธีมีการนำบทสนทนามาใช้ในการดำเนินเรื่อง จนสามารถกระตุ้นความสนใจของผู้อ่านให้รู้สึกอยากอ่านต่อเพราะอยากทราบเรื่องราวธรรมะที่กำลังต้องการนำเสนอ และการนำบทสนทนามาใช้ในการดำเนินเรื่องยังช่วยให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินอีกด้วย

การเผยแพร่ธรรมะของพระมหากุศุมิซึวชิระเมธีผ่านสื่อสารมวลชนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ ในการดำเนินเรื่องนั้นพระมหากุศุมิซึวชิระเมธีมีการดำเนินเรื่องโดยใช้บทสนทนาได้ตอบในการสื่อสารธรรมะที่ต้องการนำเสนอ โดยการนำบทสนทนาได้ตอบนั้นปรากฏในการดำเนินเรื่องโดยการยกถ่ายทอดธรรมะผ่านการยกเรื่องราว ประสบการณ์หรือนิทานขึ้นมาประกอบเรื่อง บทสนทนาที่พระมหากุศุมิซึวชิระเมธีนั้นนำมาใช้เพื่อการดำเนินเรื่องเล่า มีผลทำให้เรื่องราวที่เล่านั้นไม่น่าเบื่อ ชวนติดตามตลอดต้นจนจบ

นอกจากนี้พระมหากุศุมิซึวชิระเมธียังมีวิธีการดำเนินเรื่องโดยการยกตัวอย่างมาประกอบธรรมะที่ต้องการนำเสนอ เป็นลักษณะการสื่อสารธรรมะของพระมหากุศุมิซึวชิระเมธีที่โดดเด่นมากในสื่อสิ่งพิมพ์ กล่าวคือ ในการเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ พระมหากุศุมิซึวชิระเมธีมักมีวิธีการดำเนินเรื่องโดยการยกตัวอย่างเข้ามาแทรก ซึ่งปรากฏในลักษณะการกล่าวถึงประเด็นธรรมะที่สำคัญก่อนในเบื้องต้น การยกตัวอย่าง และการสรุปใจความธรรมะในตอนท้ายในที่สุด วิธีการดำเนินเรื่องราวโดยการยกตัวอย่างมาประกอบธรรมะที่ต้องการนำเสนอ ปรากฏในลักษณะ การยกตัวอย่างนิทานหรือเรื่องเล่า และการยกตัวอย่างบุคคล เช่น เรื่อง "พรอันประเสริฐ" จาก หนังสือพิมพ์พุทธยุคนี้ ดังนี้

“มหาเศรษฐีคนหนึ่งไปทำบุญที่วัด เมื่อทำบุญเสร็จแล้ว จึงขอให้หลวงพ่อบุญ

เขียนคำอวยพรให้มีความสุขดีมีชัยตลอดไป

หลวงพ่อบุญพุกกัน กระดาษ แล้วตัววัดข้อความที่เป็นพรสุคติเศษ

เศรษฐีผู้เฒ่ามองด้วยใจระทึก เมื่อเขียนเสร็จหลวงพ่อบุญพุกกันกระดาษให้...มีคำอวย

พรที่เขียนว่า

“ขอให้พ่อตาย ลูกตายและหลานตาย”

“หลวงพ่อบอกให้เขียนคำอวยพรให้ครอบครัวของผม และนี่มันอะไรกัน ทำไม
ท่านถึงเขียนข้อความที่เป็นอับมงคลเช่นนี้” เศรษฐีตำหนิหลวงพ่อย่างหัวเสีย

หลวงพ่อยิ้มวางพู่กัน พลงอธิบาย

“อาตมาจะบอกให้ สิ่งที่คุณเขียนให้ในนี้ ไม่ใช่เรื่องอับมงคล แต่มันคือพรแสน
วิเศษ โยมลองคิดดูสิ ถ้าลูกของโยมตายก่อนตัวโยม โยมจะเสียใจขนาดไหน ถ้า
หลานตายก่อนทั้งโยมและลูกจะเสียใจขนาดไหน แต่ถ้าทุกคนตายไปตามลำดับอย่าง
เป็นธรรมชาติอย่างที่อาตมาเขียนนี้ ก็นับเป็นธรรมดาของชีวิต เช่นนี้ ยังไม่นับเป็นพร
แสนวิเศษอีกหรือ”

(ว.วชิรเมธี, 28 พฤศจิกายน 2553: M7)

จากเรื่องเล่าที่ยกมาข้างต้น นำมาจากเรื่อง พรอันประเสริฐ ซึ่งพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธี
กล่าวถึงเกี่ยวกับเรื่องความตาย งานศพ ซึ่งเป็นสังขธรรมและเรื่องธรรมดาของชีวิต แต่คนมัก
หลีกเลี่ยงไม่อยากจะรับรู้ ถึงกระทั่งว่าห้ามกล่าวถึงเรื่องของการตาย เพราะเป็นอับมงคล เช่นเดียวกับ
ตัวอย่างเรื่องเล่าที่พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธียกขึ้นมาเสริม ที่เศรษฐีโกรธหลวงพ่เมื่อขอพร แล้วหลวง
พ่กับกล่าวถึงความตาย ทั้งหมดนี้พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีต้องการเสนอหลักธรรมะเรื่องของความ
ตาย ว่าเป็นสังขธรรม ธรรมดาของชีวิต ความตายเป็นสิ่งใกล้ตัว ที่สามารถเกิดขึ้นได้ในทุกเวลาและ
สถานที่ เพื่อให้คนเราดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท นอกจากนี้ยังปรากฏการยกตัวอย่างบุคคล
ที่ได้รับการยอมรับนับถือในสังคม มาเป็นตัวอย่างใช้ในการสอนธรรมะด้วย เช่น เรื่อง “จิต
วิญญาณของคานธี” ในหนังสือพิมพ์โพสทูเดย์ เช่น

“บุคคลอย่างมาติน ลูเธอร์ คิงส์ จูเนียร์ เนลสัน แมนเดลา อองซานซูจี
หรือผู้นำแห่งยุคสมัยของวันนี้อย่างอาร์ก โอบามา ฯลฯ เขาเหล่านี้ล้วนเคยเอ่ยอ้าง
ว่าได้อิทธิพลทางความคิดทางการเมือง ทางจิตวิญญาณมาจากมหาตมะ คานธี
อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: M7)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นถึงวิธีการดำเนินเรื่องโดยการยกตัวอย่างมาประกอบ ธรรมชาติของพระมหากษัตริย์หรือวีรบุรุษ การยกนิทานหรือเรื่องเล่าและบุคคลสำคัญขึ้นมาเสริมธรรมชาติในการถ่ายทอดธรรมชาติผ่านสื่อสารมวลชนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์นั้น พระมหากษัตริย์หรือวีรบุรุษมีรูปแบบการนำเสนอธรรมชาติผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ที่เป็นแบบแผน (Pattern) คือ การเริ่มเรื่องด้วยการมุ่งประเด็นไปยังธรรมชาติที่ต้องการนำเสนอก่อนในเบื้องต้น อธิบายธรรมชาตินั้นอย่างละเอียดแจ่มแจ้ง โดยนำการยกบทสนทนา นิทานหรือเรื่องเล่าเข้ามาประกอบ และจบลงด้วยการสรุปธรรมชาติประการสำคัญไว้ในตอนท้าย การดำเนินเรื่องโดยการยกบทสนทนา นิทานหรือเรื่องเล่า โดยมากมักเป็นนิทานหรือเรื่องเล่าที่มีความเกี่ยวข้องกับธรรมชาติเรื่องหรือพระมหากษัตริย์หรือวีรบุรุษที่ต้องการถ่ายทอด ซึ่งการดำเนินเรื่องโดยการยกบทสนทนาและยกเรื่องเล่าขึ้นมาทำให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลินและทำให้สามารถเห็นตัวอย่างจากเรื่องที่พระมหากษัตริย์หรือวีรบุรุษยกขึ้นมาเป็นตัวอย่าง จึงถือเป็นวิธีการที่ทำให้เข้าใจธรรมชาตินั้นอย่างกระจ่างชัดเจนยิ่งขึ้น อันนำมาสู่ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในธรรมชาติที่พระมหากษัตริย์หรือวีรบุรุษต้องการสอน

4.) การปิดเรื่อง

การปิดเรื่องนับได้ว่าเป็นวิธีการเขียนที่สำคัญอีกประการหนึ่ง กล่าวคือ หากสามารถปิดเรื่องได้อย่างดี น่าประทับใจ ก็จะสามารถเป็นที่น่าจดจำของผู้อ่านไปอีกยาวนาน แต่หากปิดเรื่องได้ไม่ดีแล้วก็อาจทำให้ผู้อ่านไม่อยากจะติดตามอ่านในครั้งต่อไปได้ การปิดเรื่องจึงเสมือนหัวใจสำคัญของการเขียนหรือการสื่อสารแนวคิดทัศนคติของผู้เขียนไปยังผู้อ่านอีกประการหนึ่ง การปิดเรื่องของพระมหากษัตริย์หรือวีรบุรุษ ในสื่อสิ่งพิมพ์นั้น พระมหากษัตริย์หรือวีรบุรุษมีวิธีการปิดเรื่องด้วยคติธรรมคำคม ปิดเรื่องด้วยอารมณ์ขัน และปิดเรื่องด้วยคำพูดเสียดสี ประชดประชัน

การปิดเรื่องด้วยคติธรรมคำคม ดังปรากฏในเรื่อง “ความหมายของชีวิตที่คุ้มค่า” จากนิตยสาร Secret ดังนี้

“...ชีวิตที่คุ้มค่าคือชีวิตที่เกิดมาเพื่อตนเองและเพื่อคนอื่น เหมือนที่ปราชญ์ท่านกล่าวว่า “อยู่เพื่อตัวเองอยู่แค่สิ้นใจ อยู่เพื่อคนทั่วไปอยู่ชั่วฟ้าดิน”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 93)

การปิดเรื่องด้วยข้อคิด คติสอนใจ ดังปรากฏในเรื่อง “ปลายทางแห่งศรัทธา” จากนิตยสาร Secret ดังนี้

“...ไม่ว่า “ศรัทธา” ในความหมายของคุณจะครอบคลุมความหมายแค่ไหนก็ตาม สิ่งสำคัญที่คุณจะต้องมีในชีวิตนี้ คือ การมีชีวิตที่มีคุณค่า ซึ่งวัดกันง่าย ๆ ว่า “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” และจากนั้นจง “ให้คนอื่นเขาได้พึ่ง”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 97)

การปิดเรื่องด้วยข้อคิด คติสอนใจดังปรากฏเช่น เรื่อง “อภัยยอมจำนนต่อกรรมกันง่าย ๆ” จากนิตยสาร Who? ดังนี้

“...ความเข้าใจว่าโลกนี้มีกฎธรรมชาติอยู่หลายกฎ ทำให้เราไม่ “เก็บกด” ตัวเองไว้ในวงล้อมของกรรม แต่จะทำให้เราเป็นคนที่ไม่ยอมจำนนต่ออะไรง่าย ๆ และมนุษย์ที่ไม่ยอมจำนนต่ออะไรง่าย ๆ นี้แหละ คือมนุษย์ชั้นนำที่จะทำให้โลก และชีวิตของเราน่าอยู่”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 127)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า พระมหาจุฬาลงกรณวิมลญาณมีการการปิดเรื่องด้วยข้อคิด คติสอนใจของเรื่องเป็นจำนวนมาก โดยใจความสำคัญที่นำมาปิดเรื่องนั้นก็คือ หลักธรรมะที่ต้องการนำเสนอแก่ผู้อ่าน ซึ่งปรากฏในการเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทบทความในนิตยสาร พระมหาจุฬาลงกรณวิมลญาณมีการสื่อสารธรรมะในนิตยสารที่เป็นแบบแผน นั่นคือ การถามทางโลก และตอบทางธรรม กล่าวคือ เมื่อพระมหาจุฬาลงกรณวิมลญาณได้รับคำถามทางโลกจากผู้อ่านแล้ว พระมหาจุฬาลงกรณวิมลญาณตอบคำถามด้วยคำตอบทางธรรม เพื่อให้แง่คิดและสติแก่ผู้ถามและผู้อ่าน เมื่อตอบคำถามอย่างแจ่มกระจ่างชัดเจนแล้ว พระมหาจุฬาลงกรณวิมลญาณ จะมีการทิ้งท้ายหรือปิดเรื่องไว้ด้วยข้อคิด เพื่อให้เกิดสติไตร่ตรองตามหลักธรรมะที่พระมหาจุฬาลงกรณวิมลญาณต้องการสื่อสารไปถึงผู้อ่าน เพื่อให้ผู้อ่านได้รับประโยชน์จากสิ่งที่อ่านสูงสุดและได้สติข้อคิดเพื่อการนำไปใช้แก้ปัญหาในกรณีนั้นๆ ขณะเดียวกันผู้ที่อ่านคนอื่นๆ ก็ได้คติสอนใจจากคำถามและคำตอบที่ยกมาอีกด้วย

การปิดเรื่องด้วยอารมณ์ขัน ปรากฏในลักษณะการที่พระมหาจุฬาลงกรณวิมลญาณ ต้องการสื่อสารธรรมะไปยังผู้อ่าน โดยมากการปิดเรื่องด้วยอารมณ์ขัน จะปรากฏร่วมในลักษณะของการยกเรื่องเล่าขึ้นมาประกอบ ซึ่งเรื่องเล่าที่ยกมานั้น จะเป็นเรื่องเล่าที่แฝงด้วยเรื่องราวทางธรรม และเป็นเรื่องที่มีความสนุกสนาน ซึ่งพระมหาจุฬาลงกรณวิมลญาณ จะไม่เผยแพร่เรื่องราวที่เล่าไว้ทั้งหมดตั้งแต่ต้น

เรื่อง แต่จะค่อยๆ ลำดับเรื่องราวให้ผู้อ่านอยากติดตามตลอดทั้งเรื่อง และเผยความจริงพร้อมทั้งแทรกอารมณ์ขันไว้ในตอนท้าย ซึ่งทำให้ธรรมะที่พระมหาจุฬาลงกรณราชูธรรมเมธี เผยผ่านสื่อสิ่งพิมพ์เป็นเรื่องราวที่สนุกสนาน เป็นที่ประทับใจของผู้อ่านมากยิ่งขึ้น ดังปรากฏในเรื่อง “กฎทุกกฎมีข้อยกเว้น” จากหนังสือพิมพ์เนชั่นสุดสัปดาห์ ดังนี้

“...หลวงพ่เห็นเขายังคงใจแคบ จึงอธิบายว่า การสวดมนต์อุทิศส่วนกุศลด้วยเมตตาจิตนั้น จะต้องแผ่ส่วนบุญส่วนกุศลไปยังสัตว์ทั่วทั้งโลกอย่างไม่มีที่อคติ...

“หลวงพ่สอนเช่นนั้นก็ดีอยู่” เขาแย้ง

แต่โปรดยกเว้นได้ไหมขอรับ ผมมีเพื่อนบ้านอยู่คนหนึ่ง มันมีพฤติกรรมเลวระยำมาก ซึ่งผมไม่อาจยกโทษให้ได้ หลวงพ่กรุณาได้โปรดอย่ารวมมันไปกับสัตว์โลกทั้งปวงเลยขอรับ”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 57)

การปิดเรื่องด้วยอารมณ์ขัน จากเรื่องถ้าจะรักก็จงรักอย่างเปิดเผย จากหนังสือพิมพ์เนชั่น ความว่า

“...อยู่มาวันหนึ่ง ภิกษุหนุ่มรูปหนึ่งทนต่อความงามของเธอนั้นไม่ไหว จึงตัดสินใจเขียนจดหมายรักถึงเธอ พร้อมทั้งนัดแนะขอพบเธอเป็นการส่วนตัว เธอนั่งอ่านจดหมายฉบับนั้นแล้วเก็บไว้ วันหนึ่งเมื่อภิกษุ ภิกษุณีและคฤหัสถ์ญาติโยมมาพร้อมกันในวันพระใหญ่ ขณะที่การแสดงธรรมของพระชั้นสูงจบลงแล้ว เธอนั่งจิกลุกขึ้นยืนท่ามกลางที่ประชุมสงฆ์ ทุกคนตะลึงงันกับสิ่งที่เธอกำลังทำ เธอประกาศก้องกลางที่ประชุมว่า ภิกษุที่เขียนจดหมายรักถึงฉัน หากท่านรักฉันจริงๆ ก็ขอจงเดินออกมาเถิด มากอดฉันที่ตรงนี้ได้วันนี้เลย

ภิกษุทั้งวัดเงียบกริบ!”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 57)

การปิดเรื่องด้วยอารมณ์ขันนั้น ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกสนุกสนาน และก่อให้เกิดทัศนคติในเชิงบวกกับธรรมะว่าธรรมะไม่ใช่สิ่งที่น่าเบื่อ แต่กลับเป็นเรื่องที่ชวนฟัง และอารมณ์ขันยังมีส่วนให้การช่วยลดความจริงจังของธรรมะในเรื่องยากที่พระมหาจุฬาลงกรณราชูธรรมเมธีต้องการนำเสนอ อีกทั้งการนำอารมณ์ขันเข้ามาช่วย ยังทำให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจ สร้างรอยยิ้มและเปิดใจรับฟังธรรมะมากยิ่งขึ้น

การปิดเรื่องด้วยคำพูดเสียดสี ประชดประชัน ปรากฏในลักษณะการใช้คำพูดที่รุนแรง หนักแน่น หลังจากการอธิบายหลักธรรมที่สอนไปแล้ว การใช้คำพูดที่เสียดสี ประชดประชันหรือ คำพูดที่รุนแรง เราต้องอารมณ์ความรู้สึก ก็เพื่อให้ผู้อ่านเกิดสติ เกิดการพิจารณาไตร่ตรองตามหลัก ธรรมะ หรือเรื่องที่พระมหาอุจฉิวชิรเมธีต้องการนำเสนอผ่านธรรมะในสื่อสิ่งพิมพ์ ดังปรากฏ ใน เรื่อง "ศิลปะการลงจากหลังม้า" จากหนังสือพิมพ์โพสทูเดย์ ดังนี้

“...ศิลปะการลงจากหลังม้าเป็นพักๆ หรือลงแบบลาขาด เพื่อจัดสมดุลชีวิต ไม่ใช่ศิลปะชั้นสูง ใครๆ ก็ทำได้ ถ้ามีสติ แต่ถ้าปราศจากสติเสียแล้ว แม้มีใครไป ตะโกนบอกให้ลงจากหลังม้า บางทีเขาอาจจะด่าตอบ ซึ่งหากเป็นเช่นนั้น ก็คง ปล่อยให้เขาควมม้าต่อไปให้สาแก่ใจของเขาเถิด”

(ว.วชิรเมธี, 2554: 57)

การปิดเรื่องด้วยคำพูดเสียดสี ประชดประชัน ที่ปรากฏในเรื่องปลายทางแห่งศรัทธา ใน นิตยสาร Secret ดังนี้

“...รู้ความลับของจิตและของกิเลสอย่างนี้แล้ว หากใครยังยินดีปล่อยตน ให้เป็นทาสของกิเลสต่อไปก็ช่วยไม่ได้”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 127)

การปิดเรื่องด้วยคำพูดเสียดสี ประชดประชัน ที่ปรากฏในเรื่อง “เปลี่ยน 7 วันอันตรายให้ กลายเป็น 7 วันอันเปี่ยมสุข” จากหนังสือพิมพ์โพสทูเดย์ ดังนี้

“...ส่งท้ายด้วยธรรม ต้อนรับด้วยศีล เพื่อแนะนำศิลปะการเฉลิมฉลองปีใหม่ สไตร์ชาวพุทธ ที่เน้นกิจกรรมการเฉลิมฉลองโดยเป็นการเพิ่มคุณภาพชีวิต แทนการ ตกเป็นทาสอบายมุขอย่างไม่ลืมหูลืมตาจนกระทั่งว่า เมามายข้ามปีอย่างน่าสมเพช”

(ว.วชิรเมธี, 2553: M7)

การปิดเรื่องด้วยวิธีการใช้คำพูดเสียดสีประชดประชันนั้น พระมหาอุจฉิวชิรเมธีมีการนำ คำพูดแรงๆ มาใช้เพื่อให้ผู้อ่านเกิดสติ จุกคิด หรือเป็นการให้สติแก่ผู้อ่านในเรื่องที่ผู้อ่านอาจ หลงลืมหรือไม่ได้ใส่ใจ พระมหาอุจฉิวชิรเมธีจะมีการใช้คำพูดในเชิงเสียดสี ประชดประชันเพื่อทำ ให้ผู้อ่านได้แง่มุมความคิดที่เป็นประโยชน์ เพื่อชี้แนะในทางที่ดีและถูกต้อง เพื่อให้ผู้อ่านนำแง่คิด เหล่านี้ไปพิจารณาไตร่ตรอง และนำไปใช้ดำรงตนอย่างมีสติในชีวิตประจำวัน

5.) การใช้ภาพประกอบ

บทความของพระมหาดุสิตชัยวิชิตเมธีในสื่อสารมวลชนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์นั้น มิได้สร้างสรรค์เฉพาะในส่วนข้อความที่เป็นข้อความอย่างเดียว แต่ภาพประกอบก็มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความสนใจแก่ผู้อ่าน อีกทั้งภาพประกอบที่นำมาใช้ในบทความธรรมะของพระมหาดุสิตชัยวิชิตเมธีที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์และนิตยสาร ยังมีความสอดคล้องกับเรื่องราวธรรมะที่พระมหาดุสิตชัยวิชิตเมธีต้องการนำเสนออย่างยิ่ง ภาพประกอบในหนังสือพิมพ์และนิตยสารที่นำมาประกอบบทความธรรมะของพระมหาดุสิตชัยวิชิตเมธี จึงช่วยในการเสริมความเข้าใจ สร้างจิตภาพขณะอ่าน และทำให้สามารถเข้าใจธรรมะที่พระมหาดุสิตชัยวิชิตเมธีถ่ายทอดผ่านบทความได้ดีมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ภาพประกอบที่ใช้เผยแพร่ธรรมะของพระมหาดุสิตชัยวิชิตเมธีในสื่อสิ่งพิมพ์ ยังมีส่วนช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้อ่าน และภาพประกอบยังสามารถสร้างความจดจำของผู้อ่านเมื่อเปิดผ่านในหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารได้ว่า นี่คืบทความธรรมะของพระมหาดุสิตชัยวิชิตเมธี ดังที่ ชัยณรงค์ นิริยานนท์ ผู้วาดภาพประกอบบทความธรรมะของพระมหาดุสิตชัยวิชิตเมธี กล่าวว่

“ภาพประกอบช่วยลดความน่าเบื่อ แล้วก็ช่วยสร้างความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ลดความตึงเครียดในการอ่านแค่ตัวหนังสือ ภาษาภาพจะช่วยทำให้เราเข้าใจอะไรได้ลึกซึ้ง เพราะการมองจะต่างจากการอ่าน การดูจะทำให้เราเห็นในมุมมองที่เป็นกลาง และตามความเป็นจริงครับ เราเกิดมาเราเริ่มจากการมองเห็นสิ่งต่างๆ แล้วเกิดความประทับใจ แล้วเราก็เรียนรู้จากสิ่งนั้น สิ่งแรกที่เรารู้เกิดจากการดู ไม่ใช่การเรียนรู้ด้วยภาษา ภาษาเป็นเรื่องของการถูกบังคับมาทีหลัง เป็นเรื่องของสัญลักษณ์ถ้อยคำ แต่ภาพมันเป็นสัญลักษณ์ที่เป็นสากล ไม่ว่าจะเป็นคนหรือสัตว์ก็สามารถรับรู้ได้ด้วยการมองภาพทั้งหมด ภาพจึงกว้างกว่าตัวหนังสือมาก และสามารถอธิบายบางสิ่งบางอย่างที่ตัวหนังสือไม่สามารถอธิบายได้ด้วย เหมือนที่ศิลปินหลายท่านพูดว่า มันคือจิตวิญญาณ การวาดภาพออกมามันคือการส่งจิตสู่ภาพ ภาพก็คือจิต จิตก็ส่งสู่จิตต่อผู้รับสารอีกทีหนึ่ง มันเหมือนเป็นปาฏิหาริย์นะครับ แต่ผู้ที่ศึกษาพุทธจะสามารถเข้าใจได้”

(ชัยณรงค์ นิริยานนท์, สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2554)

นอกจากนี้ภาพประกอบที่นำมาใช้ในบทความธรรมะของพระมหาอุจฉิวชิรเมธีที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์และนิตยสาร ยังมีความสอดคล้องกับเรื่องราวธรรมะที่พระมหาอุจฉิวชิรเมธีต้องการนำเสนออย่างยิ่ง โดยที่แม้ผู้อ่านยังไม่ต้องอ่านเรื่องราวทั้งหมดแต่สามารถเข้าใจในเบื้องต้นได้ว่าบทความธรรมะของพระมหาอุจฉิวชิรเมธีจะกล่าวถึงเรื่องใด ภาพประกอบจึงสามารถเป็นการสร้างความเข้าใจกับผู้อ่านเบื้องต้นว่าธรรมะที่ต้องการนำเสนอในบทความนั้นมีประเด็นสำคัญที่ว่าด้วยเรื่องใด

“หลักๆจะดูที่เนื้อหาหลักที่พระอาจารย์นำเสนอออกมา จะดูประเด็นหลักๆของเนื้อหาว่าจุดที่เป็น Climax จริงๆ เป็นยังไง แล้วจะหยิบจุดที่เป็น climax มาเขียน โดยที่บางครั้งเราจะสอดแทรกอะไรเล็กๆ น้อยๆ ลงไปในภาพ เพื่อให้มันสามารถอธิบายไปได้อยู่ในภาพๆ เดียวครับ ภาพเดี่ยวแต่สามารถสื่อบทความโดยรวมได้อย่างที่พระอาจารย์ว.เคยพูดอยู่บ่อยๆ ครับว่า ภาพ 1 ภาพ แทนคำพูดร้อยพันคำ”

(ชัยณรงค์ นริยานนท์, สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2554)

เนชั่น
800.99.999
www.nation.co.th

ศิลปะการลบจากหลิมม้า

ธรรมภาวนา
วชิรเมธี

1. นอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ... (text continues with Buddhist teachings on sleep and health)

(ว.วชิรเมธี, 2554: 56-57)

(ภาพที่ 2 ภาพประกอบบทความธรรมะของพระมหาอุจฉิวชิรเมธีในหนังสือพิมพ์)

จากตัวอย่างข้างต้นสามารถเห็นได้ว่าภาพประกอบช่วยเสริมข้อบทความ เสริมความเข้าใจในธรรมะที่พระมหาอุปัชฌาย์ชิวเมธีต้องการสื่อสารได้มากยิ่งขึ้น ภาพประกอบที่นำมาใช้ในบทความธรรมะของพระมหาอุปัชฌาย์ชิวเมธี จะมีความสอดคล้องกับเรื่องราว เรื่องเล่าที่พระมหาอุปัชฌาย์ชิวเมธีต้องการนำเสนอ ซึ่งเป็นช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพ ก่อให้เกิดความเข้าใจในธรรมะที่พระมหาอุปัชฌาย์ชิวเมธีต้องการนำเสนอได้เป็นอย่างดี

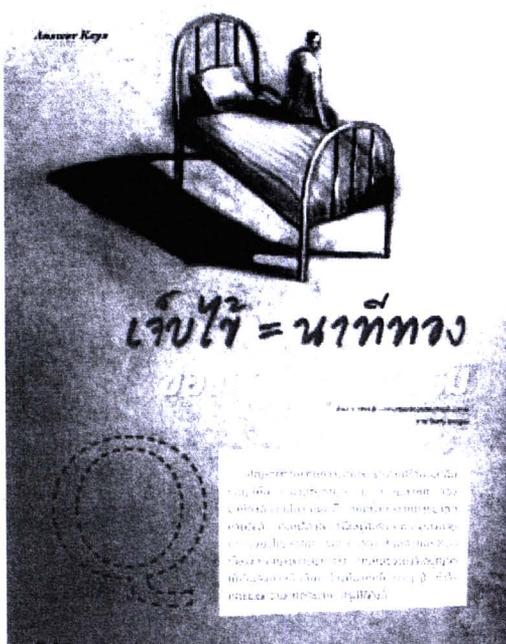
นอกจากภาพประกอบลายเส้นแบบพุทฺถ์กันจีนแล้ว ภาพประกอบในบทความธรรมะของพระมหาอุปัชฌาย์ชิวเมธีในสื่อสิ่งพิมพ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสื่อนิตยสาร จะมีการเลือกภาพประกอบมาใช้ในบทความธรรมโดยสำนักพิมพ์เป็นผู้เลือกภาพมาประกอบเองหรือทางสถาบันวิมุตตยาลัยเป็นผู้เลือกภาพส่งไปยังสำนักพิมพ์ โดยมีหลักการเลือกภาพที่สำคัญร่วมกันอยู่ประการหนึ่ง คือ การเลือกภาพให้สอดคล้องกับประเด็นหลักของบทความธรรมะของพระมหาอุปัชฌาย์ชิวเมธีที่นำเสนอในแต่ละครั้ง และเป็นภาพที่สามารถสื่อความเข้าใจได้ทันทีว่าเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องอะไร

“ภาพประกอบ จะมี 2 ส่วนค่ะ คือ ทางสำนักพิมพ์เขาจะหารูปมาประกอบเอง โดยที่เขาจะเลือกรูปที่เข้ากับเรื่องโดยอ่านจากบทความค่ะ หรือบางทีทางสถาบันวิมุตตยาลัยเป็นคนนำภาพจากสถานที่ต่างๆ ที่พระอาจารย์ไป มาประกอบลงในบทความ และอีกส่วนก็คือในส่วนของนิทานเซน (Zen) ช่วงนั้นก็จะเป็นเส้นของลูกศิษย์ของพระอาจารย์ โดยวาดขึ้นใหม่ทุกครั้งค่ะ ดูจากสิ่งที่ท่านเขียน และดูจาก detail ของบทความ ภาพลายเส้นจะใช้เวลาไม่นานค่ะ”

(ชลธิชา รอดนิรัญ, สัมภาษณ์, 3 พฤษภาคม 2554)

ในส่วนภาพประกอบในนิตยสาร จะปรากฏการนำภาพประกอบที่มีสีสันสวยงามเพื่อดึงดูดความสนใจ และเพื่อให้เข้ากับกลุ่มผู้รับสารที่อยู่ในระหว่างวัยรุ่นวัยทำงานที่ชอบความสดใส ภาพประกอบบทความธรรมะของพระมหาอุปัชฌาย์ชิวเมธีจึงเป็นภาพที่มีสีสันสดใส เพื่อให้เข้ากับลักษณะของนิตยสาร จะไม่ใช่ภาพที่แสดงความเป็นธรรมะรูปแบบเก่า หรือมีความเป็นทางการเป็นสัญลักษณ์ของพระพุทธศาสนาแบบเดิมเข้ามาประกอบเลย เช่น รูปต้นโพธิ์ พระพุทธรูป เนื่องจากจะทำให้บทความธรรมะดูน่าเบื่อ แต่เลือกนำภาพที่มีความสร้างสรรค์ทั้งในด้านการใช้สีที่สวยงาม ใช้ลายเส้นง่ายๆ สบายตา เข้ามาประกอบบทความแทนเพื่อให้บทความธรรมะของพระมหาอุปัชฌาย์ชิวเมธีน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ทั้งการวางหน้า (lay out) บทความธรรมะของพระมหาอุปัชฌาย์ชิวเมธี

ชิวชิวเมธี ยังถูกจักวางไว้อย่างประณีต สวยงาม อ่านง่าย แฝงรายละเอียดส่วนต่างๆ อย่างชัดเจน ไม่เขียนเรียงกันทั้งย่อหน้า จึงทำให้บทความธรรมะของพระมหาวุฒิชิวชิวเมธีอ่านง่ายด้วยเนื้อหา และสร้างจุดสนใจด้วยภาพได้เป็นอย่างดี

1 โศกเศร้าคือความรู้สึกที่พบเจอในใจของคนหนึ่งคน หรือหลายคน แต่เมื่อถึงจุดที่มันกลายเป็นความรู้สึกที่โหดร้ายในใจที่กระทบกับคนรอบข้างมากขึ้น และนี่คือสิ่งที่น่ากลัว

โศกเศร้า คือความรู้สึกที่พบเจอในใจของคนหนึ่งคน หรือหลายคน แต่เมื่อถึงจุดที่มันกลายเป็นความรู้สึกที่โหดร้ายในใจที่กระทบกับคนรอบข้างมากขึ้น และนี่คือสิ่งที่น่ากลัว

2 โศกเศร้าคือความรู้สึกที่พบเจอในใจของคนหนึ่งคน หรือหลายคน แต่เมื่อถึงจุดที่มันกลายเป็นความรู้สึกที่โหดร้ายในใจที่กระทบกับคนรอบข้างมากขึ้น และนี่คือสิ่งที่น่ากลัว

โศกเศร้า คือความรู้สึกที่พบเจอในใจของคนหนึ่งคน หรือหลายคน แต่เมื่อถึงจุดที่มันกลายเป็นความรู้สึกที่โหดร้ายในใจที่กระทบกับคนรอบข้างมากขึ้น และนี่คือสิ่งที่น่ากลัว

3 โศกเศร้าคือความรู้สึกที่พบเจอในใจของคนหนึ่งคน หรือหลายคน แต่เมื่อถึงจุดที่มันกลายเป็นความรู้สึกที่โหดร้ายในใจที่กระทบกับคนรอบข้างมากขึ้น และนี่คือสิ่งที่น่ากลัว

โศกเศร้า คือความรู้สึกที่พบเจอในใจของคนหนึ่งคน หรือหลายคน แต่เมื่อถึงจุดที่มันกลายเป็นความรู้สึกที่โหดร้ายในใจที่กระทบกับคนรอบข้างมากขึ้น และนี่คือสิ่งที่น่ากลัว

(ภาพที่ 3 ภาพประกอบบทความธรรมะของพระมหาวุฒิชิวชิวเมธีในสื่อนิตยสาร)

(ว.วชิรเมธี, 2553: 92-93)

จากตัวอย่างข้างต้นสามารถเห็นได้ว่าภาพประกอบช่วยเสริมชื่อเรื่องของบทความธรรมะที่พระมหาวุฒิชิวชิวเมธีกำลังจะนำเสนอ ว่ากำลังจะกล่าวถึงธรรมะเกี่ยวกับเรื่องใด ภาพประกอบก็จะมีสอดคล้องคล้องกับชื่อเรื่องบทความ และเนื้อหาในบทความที่ต้องการนำเสนอด้วย อีกทั้งภาพประกอบในบทความธรรมะของพระมหาวุฒิชิวชิวเมธีในสื่อนิตยสารที่มีสีสันสดใส สวยงาม ยังช่วยในการกระตุ้นความสนใจของผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านสนใจอยากอ่านธรรมะในเรื่องที่พระมหาวุฒิชิวชิวเมธีต้องการนำเสนอมากขึ้นด้วย

4.2.2 สื่อโทรทัศน์

การเผยแพร่ธรรมะของพระมหาวุฒิชิวชิวเมธีผ่านสื่อสารมวลชนประเภทสื่อโทรทัศน์ ปรากฏในรายการโทรทัศน์ รายการ เ้าหน้าที่หมอลิต ช่วงรายการประจำที่พระมหาวุฒิชิวชิวเมธี ออกอากาศ คือ “รายการคัมภีร์ประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี” ออกอากาศทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ทาง

ช่อง 7 เวลา 7.20 น. ระยะเวลาออกอากาศทั้งสิ้น 1 นาที การที่ “รายการคัมภีร์ประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี” ต้องทำให้สั้นด้วยเวลา 1 นาทีเนื่องจากเวลาในสื่อโทรทัศน์นั้นมีเวลาที่จำกัด ด้วยราคาของการผลิตและถ่ายทำที่สูงกว่าการสร้างสื่อประเภทอื่น และเนื่องจากที่มงานการผลิต “รายการคัมภีร์ประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี” ต้องการผลิตรายการธรรมะรูปแบบใหม่ที่มีความสร้างสรรค์ แตกต่างไปจากรายการธรรมะรูปแบบเดิม ฉะนั้นรายการคำคมประจำวันกับพระมหา วุฒิชัยวชิรเมธี มีวิธีการเผยแพร่ธรรมะที่เป็นลักษณะเฉพาะสื่อสารมวลชนประเภทสื่อโทรทัศน์ ดังนี้

1.) เปิดประเด็นทางธรรมด้วยคำถาม

การเผยแพร่ธรรมะของพระมหา วุฒิชัยวชิรเมธีในสื่อสารมวลชนประเภทโทรทัศน์ พระมหา วุฒิชัย วชิรเมธีมีการเปิดประเด็นเพื่อนำเข้าสู่ธรรมะด้วยลักษณะของคำถาม ซึ่งถือรูปแบบเฉพาะซึ่งปรากฏในลักษณะเด่นของการเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อโทรทัศน์ของพระมหา วุฒิชัยวชิรเมธี ซึ่งคำถามที่เปิดประเด็นนั้น มักเป็นคำถามที่คนส่วนมากอยากรู้ และเป็นคำถามที่พระมหา วุฒิชัยวชิรเมธีมักจะถูกถามเมื่อไปบรรยายธรรม หรือได้มีโอกาสแสดงธรรม ก็มักจะพบคำถามประจำที่คนโดยมากสงสัยเสมอ พระมหา วุฒิชัยวชิรเมธีจึงรวบรวมคำถามเหล่านั้นมาเผยแพร่ธรรมะให้ทราบโดยทั่วกันผ่านสื่อโทรทัศน์ ดังนี้

“การแอบรักคนมีเจ้าของผิดหรือไม่ ถ้าผิดเราจะมีวิธีตัดใจอย่างไร
เรื่องนี้พระพุทธองค์ทรงตอบเอาไว้ว่า ถ้าเราไปละเมิดคนที่มีลักษณะดัง 4 ประการต่อไปนี้ 1.เขาเป็นคนที่มิเจ้าของ 2.เรารู้อยู่แล้วว่าเขาเป็นเจ้าของ 3.มีจิตที่ละเมิด 4.เราลงมือละเมิดสำเร็จ ถ้าทำครบทั้ง 4 ประการถือว่าเราไปรักคนที่มีเจ้าของ และทำผิดแน่นอน วิธีทำใจอาจมาอยากจะสรุปร่างๆ ให้จำกันไว้ว่า สุขจากการละเมิดคนมีเจ้าของเป็นของชั่วคราว แต่ให้ความปวดร้าวที่แสนยาวนาน”

(ว.วชิรเมธี, รายการโทรทัศน์ ชุด “คำคมประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี”)

“ทำไมมนุษย์ จึงต้องมีความรัก ก็ตอบได้ว่าเพราะมนุษย์นั้นยังเป็นปุถุชนที่ยังมีสัญชาตญาณพื้นฐาน คือ ความรัก ความโลภ ความโกรธ และความหลง ประการที่ 2 เพราะมนุษย์นั้นยังต้องการที่พึ่งพิงหรือต้องการสรณะที่พึ่ง ประการที่ 3 เพราะมนุษย์นั้น ต้องการความมั่นคงในจิตใจ ในชีวิต ประการที่ 4 ก็เพราะมนุษย์นั้น มีรากร่วมทางวัฒนธรรมบางอย่างร่วมกัน เช่น มีสายเลือดเดียวกัน ชาติเดียวกัน ศาสนาเดียวกัน ภาษาเดียวกัน แล้วก็ประการที่ 5 เป็นเพราะมนุษย์นั้นยังรู้สึก

พร้อมอยู่เสมอ ด้วยเหตุปัจจัยทั้ง 5 ประการนี้แหละ เป็นเหตุให้มนุษย์ยังคงเวียนว่าย อยู่ในวัฏจักรของความรักกันไม่จบไม่สิ้น...”

(ว.วชิรเมธี, รายการโทรทัศน์ ชุด “คัมภรรมประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี”)

“การตัดไม้ทำลายป่านั้นเป็นบาปหรือไม่ ก็ตอบได้อย่างชัดเจน ตรงไปตรงมาได้ว่า เป็นบาปอย่างแน่นอน อย่างน้อยก็ 4 ประการ 1.เป็นการทำลาย ทรัพยากร ทรัพยากรแปลว่าสิ่งที่มีคุณค่า ถ้ามีป่าก็มีน้ำ มีน้ำก็มีปลา มีป่าก็มี สิ่งมีชีวิต ตลอดจนถึงมีอากาศที่บริสุทธิ์ เมื่อใครไปทำลายป่า ทรัพยากรก็ถูกทำลาย ไปด้วย 2.เป็นบาปเพราะว่าเป็นการทำลายสมดุลในธรรมชาติ เมื่อไม้แต่ละต้นถูกตัด ลงไป นั้นหมายความว่า สมดุลในธรรมชาติ เช่น อากาศหรือออกซิเจนซึ่งขึ้นอยู่กับ ต้นไม้ก็พลอยหายไปด้วย...”

(ว.วชิรเมธี, รายการโทรทัศน์ ชุด “คัมภรรมประจำวันกับท่านว. วชิรเมธี”)

2.) การอธิบายขยายความโดยการจำแนกเป็นข้อ ๆ

การอธิบายขยายความโดยการจำแนกเป็นข้อ ๆ เป็นลักษณะเด่นที่สำคัญที่พบในเผยแผ่ ธรรมะของพระมหาภูติชัชวาลเมธีในรายการโทรทัศน์ ซึ่งในรายการโทรทัศน์พระมหาภูติชัชวาล เมธีจะนำธรรมะที่ต้องการนำเสนอมาจำแนกเป็นข้อ ๆ และอธิบายขยายความจากประเด็นธรรมะที่ แบ่งเป็นข้อ ๆ ไว้แล้วให้ละเอียดชัดเจนมากยิ่งขึ้น การสื่อสารธรรมะโดยการอธิบายขยายความโดย การจำแนกเป็นข้อ ๆ นี้ ทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจประเด็นธรรมะที่พระมหาภูติชัชวาลเมธีต้องการ สื่อสารได้ อย่างชัดเจน ตรงประเด็น และใช้เวลาไม่มากในการเข้าใจหลักธรรมที่เป็นประเด็นสำคัญ ทั้งหมด ดังนี้

(ภาพที่ 4 ภาพรายการโทรทัศน์ ชุด “กรรมประจำวันกับท่านว. วชิรเมธี”)

“หลายคนเวลาที่ความโกรธเกิดขึ้น มักไม่รู้วิธีที่จะบริหารจัดการความโกรธ จึงปล่อยให้ตัวเองรวมตัวเป็นหนึ่งเดียวกับความโกรธ และแทนที่จะจัดการความโกรธ ก็มักจะถูกความโกรธจัดการ พุทธศาสนาเสนอกุศโลบายคลายโกรธเอาไว้ว่า ถ้าความโกรธเกิดขึ้น ต้องจัดการความโกรธ

1. ต้องงดพูด
2. งดตัดสินใจ
3. เดินออกไปจากสถานการณ์
4. หาอะไรสักอย่างมาทำ
- แล้วก็ 5. นั่งสมาธิ

ใครทำได้ทั้ง 5 ประการนี้ จะเป็นฝ่ายจัดการความโกรธ ไม่ถูกความโกรธจัดการอีกต่อไป”

-(ว.วชิรเมธี, รายการโทรทัศน์ ชุด “กรรมประจำวันกับท่านว. วชิรเมธี”)

(ภาพที่ 5 ภาพรายการโทรทัศน์ ชุด "คัมภรรมประจำวันที่ท่านว. วชิรเมธี")

"ใครๆก็ต้องการความมั่นคงของชีวิต แต่มักไม่รู้ว่าจะอะไรคือความมั่นคงของชีวิต ในทางพุทธศาสนาท่านบอกว่า ชีวิตของเราจะมีความมั่นคงก็ต่อเมื่อประกอบไปด้วย

- 1.งานดี
- 2.เงินดี
- 3.ครอบครัวดี
- 4.สถานภาพดี
- 5.สุขภาพดี
- และ 6.มีจิตใจดี

ใครมีดีทั้ง 6 ประการนี้ คนคนนั้นจะเป็นคนที่มีความมั่นคง ทั้งทางโลก และทางธรรม"

(ว.วชิรเมธี, รายการโทรทัศน์ ชุด "คัมภรรมประจำวันที่ท่านว. วชิรเมธี")

(ภาพที่ 6 ภาพรายการโทรทัศน์ ชุด “คมธรรมประจำวันกับท่านว. วชิรเมธี”)

“ใครๆ ก็อยากเป็นคนมีเสน่ห์ วันนี้เอาตมาภาพจึงขอแนะนำเคล็ดลับสำหรับการทำ
เสน่ห์ ด้วยวิธีหารทำเสน่ห์ทั้ง 5 ประการ

1.ยิ้มแย้มแจ่มใส เหมือนกับพระพักตร์ของพระประธานทุกองค์ล้วนยิ้ม
ละไมอยู่ตลอดเวลา

2. ทักก่อน คือ เจอใครให้รู้จักโสภาปราศรัย

3.อ่อนน้อม ให้รู้จักเคารพพบน้อม เจอใครก็ให้ไหว้ก่อน

4.พร้อมบริการ ก็คือ เห็นคนอื่นทำอะไรถ้าตนเองพอจะช่วยให้ ก็ไม่ใจจัด
ใจดำต้องก้าวเข้าไปช่วย

และที่ 5.เบิกบานด้วยมุทิตา คือ เห็นใครได้ดีและมีความสุขความเจริญ
ก็ไม่อิจฉาริษยา แต่พลอยอนุโมทนาเสมอไป

ใครทำได้ทั้ง 5 ประการนี้ จะเป็นผู้ที่มีเสน่ห์ในที่ทุกสถาน ในกาลทุกเมื่อ”

(ว.วชิรเมธี, รายการโทรทัศน์ ชุด “คมธรรมประจำวันกับท่านว. วชิรเมธี”)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่าในการเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนประเภทสื่อโทรทัศน์พระมหาจุฬาลงกรณราชูธรรมะมีกลวิธีการนำเสนอธรรมะที่เป็นแบบแผน คือ การอธิบายธรรมโดยการจำแนกออกเป็นข้อๆ ซึ่งมีผลให้ธรรมะนั้นๆ เกิดความเป็นลำดับชัดเจน สามารถสื่อสารธรรมะไปสู่คนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็วและการจำแนกธรรมะออกเป็นข้อๆ นั้น ยังส่งผลให้ผู้ฟังสามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้นอีกด้วย

3.) ปิดเรื่องด้วยคติธรรมคำคม

การเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนประเภทสื่อโทรทัศน์ พระมหาจุฬาลงกรณราชูธรรมะมีรูปแบบการปิดรายการธรรมะที่นำเสนออย่างชัดเจน ก็คือ การทิ้งท้ายไว้ด้วยคำคม ที่มีลักษณะที่สั้นไพเราะและกระทบใจผู้ฟัง การปิดทิ้งท้ายด้วยคำคมนี้ มักเป็นการสรุปรวมหลักธรรมะที่สอนไปทั้งหมด ในประโยคสั้นๆ แต่ได้เนื้อหาใจความสมบูรณ์ มีความคมคาย ชวนคิดพิจารณาไตร่ตรองถึงหลักธรรมะเรื่องที่กำลังกล่าวถึงข้างต้น ปรากฏดังนี้

“รักแท้คือเมตตา เมตตาที่สากลจะทำให้เรารักคนได้ทั้งโลก”

(ว.วชิรเมธี, รายการโทรทัศน์ ชุด “คัมภีร์ธรรมประจำวันนี้กับท่านว. วชิรเมธี”)

(ภาพที่ 7 ภาพรายการโทรทัศน์ ชุด “คัมภีร์ธรรมประจำวันนี้กับท่านว. วชิรเมธี”)

“ความดีไม่มีขาย ความร้ายไม่มีสูญ”

(ว.วชิรเมธี, รายการโทรทัศน์ ชุด “คมธรรมประจำวันกับท่านว. วชิรเมธี”)

(ภาพที่ 8 ภาพรายการโทรทัศน์ ชุด “คมธรรมประจำวันกับท่านว. วชิรเมธี”)

การปิดเรื่องด้วยคำคมในสื่อโทรทัศน์นั้น เป็นการทิ้งท้ายด้วยคำคมที่แฝงไปด้วยแง่คิดและคติสอนใจ สามารถนำคำคมนี้ไปใช้ได้กับชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับชื่อรายการ ว่า “คมธรรมประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี คำคมที่พระมหาวิฑูฒิชัยวชิรเมธี” ทิ้งท้ายไว้ในรายการนั้น จะส่งเสริมความเข้าใจในธรรมที่พระมหาวิฑูฒิชัยวชิรเมธีต้องการนำเสนอ เป็นการสรุปรวมใจความหลักหรือประเด็นธรรมะ ทั้งการทิ้งท้ายด้วยคำคมยังสร้างความเป็นที่น่าจดจำให้แก่ผู้ชมได้

4.) องค์ประกอบอื่นๆ

การถ่ายทอดธรรมะของพระมหาวิฑูฒิชัยวชิรเมธีในสื่อโทรทัศน์ นอกจากจะมีการนำเสนอที่เป็นแบบแผน คือ การเปิดเรื่องด้วยคำถาม ดำเนินเรื่องโดยการจำแนกหลักธรรมะออกเป็นข้อๆ และปิดเรื่องด้วยคติธรรมคำคมแล้ว องค์ประกอบอื่นๆ ในการผลิตสื่อโทรทัศน์ย่อมมีความสำคัญทั้งสิ้น ในการส่งเสริมรายการ “คมธรรมประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี” ให้เป็นรายการธรรมะที่น่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบรายการ การจัดแสง การจัดฉาก เทคนิคการแทรกภาพ ปรากฏดังนี้

รูปแบบรายการ

ด้วยรายการ “คมธรรมประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี” เป็นช่วงท้ายของรายการเช้าวันที่หมอลิขิต ดังนั้นรูปแบบของรายการจึงต้องอิงรายการหลัก คือ รายการเช้าวันที่หมอลิขิตซึ่งมีรูปแบบรายการเป็นรายการวาร์ไรต์ข่าว ซึ่งมีการแบ่งช่วงรายการออกเป็นช่วงย่อยๆ หลายช่วง โดยผู้ผลิต

ได้วางแผนรายการให้มีความหลากหลาย ฉะนั้นรูปแบบและเนื้อหาของรายการ “คมธรรมประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี” จึงต้องทำให้สอดคล้องกับรูปแบบรายการในช่วงอื่นๆ ทั้งหมดด้วย ฉะนั้นรูปแบบรายการธรรมะของพระมหาวิฑูริชัชวชิรเมธีต้องนำเสนอให้มีความสั้นและกระชับ ให้เป็นรายการธรรมะที่มีความสดใส กระฉับกระเฉงเพื่อให้เหมาะสมกับรายการข่าวในช่วงอื่นๆ โดยใช้เวลาการนำเสนอที่น้อยที่สุด คือ 1 นาที เพื่อให้มีระยะเวลาในการนำเสนอสมดุลกับระยะเวลาออกอากาศของข่าวในช่วงอื่นๆ ดังที่ผู้ผลิตรายการ คือ สินีนาฏ รื่นเจริญ (Producer and Creative Director) รายการ “คมธรรมประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี” ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ ดังนี้

“ช่อง 7 เราจะมีสัญลักษณ์รายการ อย่างจบข่าวเย็นเราจะมีพุทธสุภาสิต เราเลยหารายการธรรมะสั้นๆ ปิดข่าวเช้า จะได้ทำให้คนมีธรรมะสั้นๆ ก่อนออกไปทำงาน ก่อนออกไปเรียน รายการของท่านว. อยู่ต่อจากรายการข่าวช่วงอื่นๆ ด้วย Nature ของข่าวมันจะต้องเป็นรูปแบบกระฉับกระเฉง ต้องเร็ว ถ้าเอาธรรมะเข้ามาเฉยๆ มันจะเซย จะช้า จะหนืดๆ นั่นคือเหตุผลว่าทำไมรายการธรรมะของท่านว. ตอนท้ายเราต้องทำให้สั้นๆ ให้เข้ากับรายการข่าว ให้มีเพียงแค่ว่า 1 นาที เพื่อให้เข้ากับรายการช่วงอื่นๆ และพี่ก็เรียนรู้ว่า สมัยนี้คนไม่พร้อมรับอะไรยาวๆ ถ้าทำให้มันสั้นๆ ง่ายๆ มันจะทำให้โดนใจคนเร็ว เป็นกระแสเร็ว เป็น *talk of the town*”

(สินีนาฏ รื่นเจริญ, สัมภาษณ์, 29 เมษายน 2554)

เนื้อหารายการ

เนื้อหารายการ “คมธรรมประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี” จะต้องมีเนื้อหาที่อิงรายการข่าว เนื่องจากเป็นช่วงรายการที่ออกอากาศต่อจากรายการข่าว ฉะนั้นเนื้อหาส่วนหนึ่งของรายการ “คมธรรมประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี” ต้องสอดคล้องกับเนื้อหาของรายการข่าว ฉะนั้นจึงมีการหยิบยกสถานการณ์ เหตุการณ์บ้านเมืองขึ้นมาเสนอด้วย โดยการนำเหตุการณ์บ้านเมือง มาถ่ายทอดผ่านการสื่อสารธรรมะ ซึ่งแทรกแง่คิดและคติสอนใจแก่ผู้ชม

“รายการมันนาที่เดียวเอง จะสื่อสารอะไรได้มาก ฉะนั้นธรรมะที่พระอาจารย์พูดท้ายรายการข่าว มันจะยังคงต้องอิงกระแสข่าว คือ มีการหยิบยกเหตุการณ์ปัจจุบัน เหตุการณ์ในข่าว เห็นการในกระแสให้พระอาจารย์ช่วยขยายความด้วยธรรมะ เราก็จะมีเหตุการณ์ สถานการณ์ปัจจุบัน แต่นำเสนอด้วยมุมมองธรรมะของท่านว.วชิรเมธี”

(สินีนาฏ รื่นเจริญ, สัมภาษณ์, 29 เมษายน 2554)

นอกจากเนื้อหารายการ“คัมภีร์ประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี”จะมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับข่าวและเหตุการณ์บ้านเมืองแล้ว ตามที่รายการเป็นผู้กำหนดเนื้อหาแล้ว เนื้อหาอีกส่วนหนึ่งจะมาจากสาระธรรมที่พระมหาภูมิจัยวชิรเมธีต้องการนำธรรมะเรื่องนั้นๆ มานำเสนอเอง เนื่องจากเป็นประเด็นธรรมะที่พระมหาภูมิจัยวชิรเมธีต้องการนำเสนอ เนื่องจากเห็นว่าเป็นหลักธรรมะที่ประชาชนโดยทั่วไปควรรู้และเข้าใจ หรือเป็นธรรมะที่ในขณะนั้นสังคมกำลังต้องการหรือต้องเร่งแก้ไข ดังที่พระมหาภูมิจัยวชิรเมธี กล่าวว่า

“เนื้อหาในรายการโทรทัศน์จะมีประเด็นด้วยกัน 2 ประการ

1. เป็นประเด็นสดๆ ทางช่องต้องการประเด็นนั้นๆ ประเด็นนี้ แล้วมาหาพระอาจารย์ พระอาจารย์ก็บันทึกกันตรงนั้นเลย ทำงานกันสดๆ
2. เป็นประเด็นติดค้างอยู่ในใจ มีประเด็นใดบ้างที่ติดค้างอยู่ในใจและพระอาจารย์อยากนำเสนอกับสังคมไทย พระอาจารย์อยากพูดมาก เช่น เรื่องมรณานุสติ กรณีศึกษาจากรถชนรถตู้บนทางด่วนแล้วตกลงไป พระอาจารย์ก็จะพูดเรื่องนี้ไปเลย 7 ตอน”

(ว.วชิรเมธี, สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2554)

ฉาก

ในการถ่ายทำรายการ “คำคมประจำวันกับพระมหาภูมิจัยวชิรเมธี” นั้น จะมีการเปลี่ยนฉากหรือบรรยากาศที่ใช้ถ่ายทำไปยังสถานที่ต่างๆ ที่แตกต่างกัน ซึ่งฉากที่ถ่ายทำในรายการนั้น จะเป็นฉากที่มีการเลือกสรรอย่างประณีต โดยมากมักเป็นฉากที่อิงพื้นหลังเป็นธรรมชาติที่งดงาม มีการถ่ายภาพที่ใช้เทคนิคการ Dolly ภาพในการถ่ายทำ ส่งผลให้รายการ “คำคมประจำวันกับพระมหาภูมิจัยวชิรเมธี” มีความแตกต่างจากรายการธรรมะในรูปแบบเดิมๆ ที่เป็นการถ่ายโดยไม่มี การเคลื่อนไหวกล้องขณะถ่ายทำ ทั้งฉากที่งดงามยังสร้างความสะดุดตาแก่ผู้ชม ซึ่งจะไม่ใช้ฉากหลังที่เป็นโต๊ะหมู่บูชา หรือพระพุทธรูปซึ่งมีลักษณะเป็นรายการธรรมะรูปแบบเดิมและเป็นทางการ เทคนิคการถ่ายทำและการเลือกสรรฉากอย่างพิถีพิถันนี้สามารถเรียกความสนใจจากผู้ชมได้ อีกทั้งฉากโดยมากที่ปรากฏมักจะเป็นสีพื้น เช่น สีเขียวของใบไม้ ท้องฟ้าเป็นฉากหลัง ฉากหลังที่มีสีพื้นๆ เหล่านี้ช่วยเสริมตัวผู้พูดให้เด่นขึ้นมาและยังแสดงความเป็นพระสายพระป่าของพระมหาภูมิจัยวชิรเมธี ดังนี้

“รายการนี้ ตั้งใจทำให้ฉากให้ Frame สวยๆ เขียวๆ ดิๆ เราต้องถ่ายให้สวยกว่าปกติ ไม่ใช่ธรรมะที่เราเคยเห็น ต้องทำให้แตกต่าง ไม่ใช่รายการธรรมะแบบเมื่อ

ก่อนที่กล้องหรือ Frame มันจะอยู่เฉยๆ ช่างหลังต้องเป็นวัด เป็นพระพุทธรูป แต่ที่ว่ามันไม่ต้องก็ได้ แต่เราต้องทำฉากให้มันน่าดู มี dolly ภาพบ้าง ฉากต้องสวยๆ คือเห็นแล้วยังไม่ทันสนใจว่าพระท่านจะพูดอะไร แต่เห็นฉากแล้วแบบ โห! ทำไมสวยจังที่ไหนสวยจัง ให้เค้าสะดุด พอตาดูบ๊ีบ หูมันก็ต้องได้ยิน พอพระอาจารย์พูดออกมา คำคมพระอาจารย์มันก็จะไปโดนใจเขาเอง”

(ลีนินาฏ รื่นเจริญ, สัมภาษณ์, 29 เมษายน 2554)

(ภาพที่ 9 ภาพตัวอย่างฉากในรายการคมธรรมประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี)

(ว.วชิรเมธี, รายการโทรทัศน์ ชุด “คมธรรมประจำวันกับท่านว. วชิรเมธี”)

ตัวหนังสือ

เนื่องจากการถ่ายทอดธรรมะของพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีผ่านสื่อสารมวลชนประเภทโทรทัศน์ มีระยะเวลาในการนำเสนอประมาณ 1 นาทีเท่านั้น นอกจากพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีจะมีกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาให้สั้น กระชับ และแยกย่อยเป็นประเด็นแล้ว ตัวหนังสือที่ปรากฏพร้อมๆ กับคำพูดในรายการ ยังมีส่วนช่วยอย่างยิ่งในการสร้างความเข้าใจไปพร้อมๆ กับเรื่องที่พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีกำลังถ่ายทอด ซึ่งการเห็นตัวหนังสือที่ขึ้นตามสิ่งที่พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีกำลังพูดอยู่นั้น ช่วยให้สามารถเข้าใจง่าย จดจำได้ ก่อให้เกิดการสื่อสารทั้งการเห็นภาพ เห็นตัวหนังสือ และการได้ยินไปพร้อมๆ กัน ซึ่งมีผลอย่างยิ่งในการช่วยให้การสื่อสารธรรมะในครั้งนั้นๆ สัมฤทธิ์ผล อีกทั้งตัวหนังสือที่มีการใช้สีที่เน้นย้ำข้อความ ยังสร้างความสวยงาม ความน่าจดจำ เพื่อมุ่งให้ผู้ชมได้รับประโยชน์จากการรับชมสูงสุด

“บางคำที่พระอาจารย์พูด ภาษาพวกพี่ คือ มันควรจะต้องถูกขีดเส้นใต้
วิธีการที่จะขีดเส้นใต้ก็คือ พระอาจารย์พูดประโยคนี้ออกมา มันควรจะต้องมีคำนี้

ขึ้นมาด้วย แล้วพีก็ไม่ได้ขึ้นตัวเล็กๆ พีก็จะขึ้นให้มันสะดุดตา ให้มันชัดๆ พีว่ามันเป็นลูกเล่น ที่จะช่วยให้มันน่าดู ไม่ใช่แค่ภาพแค่เสียงเท่านั้น พีไม่อยากจะให้มันดูเซย มีตัวหนังสือมันจะไม่นิ่ง มันจะเรียกร่องความสนใจได้ คือ ทำตัวหนังสือให้มันเป็นสิ่งๆ คนจะได้สนใจว่า ทำไมตัวหนังสือเดียวมันขาว มันส้ม มันฟ้า มันแดง มันเล่นได้ สิ่งเหล่านี้มันช่วยดึงความสนใจจากคนได้Front ที่ใช้ก็ใช้แบบกลางๆ ไม่เป็นทางการเท่าไร เพราะทั้งหมดมันถูกคุมว่า รายการธรรมะนี้จะต้องไม่เซย พอเนื้อหาดีแล้ว ภาพดีแล้ว องค์ประกอบอื่นๆ ที่มาร่วมด้วย มันจะต้องถูกคุมด้วยว่ามันจะไม่กลับไปหารายการธรรมะเกติ หรือสัญลักษณ์รายการธรรมะใดๆ ที่เคยเป็น”

(สินีนางู รื่นเจริญ, สัมภาษณ์, 29 เมษายน 2554)

(ภาพที่ 10 ภาพตัวอย่างตัวหนังสือในรายการคมธรรมประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี)

(ว.วชิรเมธี, รายการโทรทัศน์ ชุด “คมธรรมประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี”)

การแทรกภาพและกราฟฟิก

การเผยแพร่ธรรมะของพระมหาภูติชัยวชิรเมธีผ่านสื่อโทรทัศน์ ปรากฏการแทรกภาพที่สอดคล้องกับธรรมะที่พระมหาภูติชัยวชิรเมธีนำเสนอ โดยมีการตัดภาพไปมาระหว่างพระมหาภูติชัยวชิรเมธี และภาพประกอบ ซึ่งการแทรกภาพนั้นจะใช้เทคนิคการ Fade in และ Fade out เพื่อให้อารมณ์ของภาพนุ่มนวล เข้ากับธรรมะที่ต้องการนำเสนอ อีกทั้งยังปรากฏการใช้ภาพกราฟฟิกเพื่อเสริมความเข้าใจในถ้อยคำที่ของพระมหาภูติชัยวชิรเมธีต้องการนำเสนอการแทรกภาพ

และกราฟฟิคยังช่วยให้การรับชมไม่น่าเบื่อ และภาพมีส่วนอย่างยิ่งในการช่วยเสริมความเข้าใจ
 ธรรมะที่พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีต้องการนำเสนอ

“กราฟฟิคภาพเกิดเล็กๆ น้อยๆ อย่างพระอาจารย์เปรียบเทียบ เยาวชนเป็น
 เหมือนต้นไม้ มันต้องมีราก มีต้น มีใบ พี่ก็จะลงทุนกันเลย ทำกราฟฟิค เอาภาพมา
 แทรกกันให้เห็นไปเลย ว่ารากเป็นยังไง ต้นเป็นยังไง ออย่าบัว 4 เหล่า พี่ก็จะทำให้มัน
 สวยงามมี movement ตั้งแต่ตุ้ม โผล่ แล้วก็บานกันไปเลย คือ อะไรที่มันจะช่วยเสริม
 ช่วยสร้างความเข้าใจ ก็จะทำทั้งหมด”

(สินีนางู รื่นเจริญ, สัมภาษณ์, 29 เมษายน 2554)

(ภาพที่ 11 ภาพตัวอย่างการแทรกภาพในรายการคมธรรมประจำวันกับท่านว.วชิรเมธี)

4.2.3 สื่อวิทยุ

การเผยแพร่ธรรมะของพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีในสื่อสารมวลชนประเภทสื่อวิทยุ ปรากฏใน
 รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด” ทาง FM 96.5 ดำเนินรายการโดยสรรเสริญ ปัญญาธิวงศ์
 ทุกวันจันทร์ พุธ ศุกร์ เวลา ทุกคืนจันทร์-ศุกร์ 20.35 - 21.30 น. ระยะเวลารายการในช่วงของพระ
 มหาวุฒิชัยวชิรเมธีในการถ่ายทอดธรรมะประมาณ 30 นาทีลักษณะสำคัญที่ปรากฏเป็นแบบแผน

ในการสื่อสารธรรมะผ่านสื่อวิทยุเสมอ กล่าวคือ ในสื่อวิทยุ นั้น พระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีจะมีความเป็นกันเองระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังมากกว่าสื่อสารธรรมะด้วยสื่อสารมวลชนชนิดอื่นๆ ด้วยน้ำเสียงที่มีจังหวะจะโคน มีความสนุกสนาน มีรูปแบบการนำเสนอที่เป็นระบบแบบแผน คือ นำเข้าสู่เรื่องที่เน้นความสนุกสนาน ใช้อารมณ์ขัน เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกว่าธรรมะเป็นเรื่องสนุก ไม่น่าเบื่อ น่าติดตามที่จะฟัง จากนั้นจะปรากฏการยกเรื่องราวขึ้นมาเล่าประกอบ และโยงเรื่องราวที่สนุกสนานเหล่านั้นเข้าสู่แก่นธรรมะ และปิดเรื่องด้วยความสำคัญของเรื่อง ดังนี้

1.) เริ่มต้นการสอนจากสิ่งที่ผู้รับสารสนใจแล้วหรือมีความสนใจ ก่อนที่จะเข้าสู่เนื้อหาทางธรรมะ

การเผยแผ่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนในสื่อวิทยุ พระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีจะเริ่มต้นด้วยการนำเรื่องหรือสิ่งที่ผู้รับสารมีความสนใจเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว มาใช้เพื่อเรียกความสนใจจากผู้ฟัง ทำให้ผู้ฟังรู้สึกสนใจในเรื่องที่พระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีต้องการจะเล่า การเริ่มต้นด้วยการนำเรื่องหรือสิ่งที่ผู้รับสารมีความสนใจอยู่แล้ว จะทำให้ผู้รับสารเกิดความรู้สึกเปิดใจที่จะรับฟังธรรมะจากพระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธี ดังนี้

“พระอาจารย์จะวิเคราะห์ผู้รับสารทุกครั้งก่อนการเทศน์ คือ เราจะไปพูดให้ใครฟัง เขาต้องการฟังเรื่องอะไร หลักง่ายๆ คือ วิเคราะห์ก่อนว่า ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร (วันเดือนปี) และอย่างไร (วิธีอะไรที่เราจะใช้เทศน์ใช้สอน) นี่คือแนวทางในการวิเคราะห์ผู้รับสารของพระอาจารย์ เวลาเทศน์ต้องเทศน์ตรงความต้องการของผู้ฟัง พระอาจารย์จะเอาความต้องการของผู้ฟังเป็นตัวตั้ง ก็จะดูว่าไปเทศน์ให้ใครฟัง ดูว่าเขาอยากฟังเรื่องอะไร ก็เทศน์ไปตามเรื่องนั้น แต่ทุกครั้งที่เทศน์ ต้องมีธรรมะอยู่ในนั้นเสมอไป เอาธรรมะที่มีอยู่แล้วในศาสนามาย่อย แล้วก็มานำเสนอ หลักสำคัญ คือ คุณจะต้องรู้ว่า คุณพูดอยู่กับใคร คุณก็จะรู้ว่า คุณจะพูดอย่างไรให้เขาสนใจ เช่น พระอาจารย์จะไปพูดกับนักดนตรี พระอาจารย์ก็บอกว่าพระพุทธรูปเจ้าก็เคยแต่งเพลงแค่นี้เขาก็ร้องแล้ว ก็อยากจะฟังแล้ว เราจะไปพูดกับใคร เราต้องทำการบ้านไปก่อนว่าเขาสนใจในเรื่องไหน พูดในเรื่องที่เขาสนใจที่สุด ทำให้เขารู้สึกว่า เรากับเขาเป็นพวกเดียวกัน”

(ว.วชิรเมธี, สัมภาษณ์, 27 ธันวาคม 2553)

2.) ใช้อารมณ์ขัน

การเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุตฺตมชิวชิรเมธีผ่านสื่อสารมวลชนประเภทสื่อวิทยุ นั้น พระมหาอุตฺตมชิวชิรเมธีมักนำการอารมณ์ขันมาใช้แทรกตลอดทั้งเรื่อง ซึ่งปรากฏในลักษณะการใช้อารมณ์ขันเพื่อก่อให้เกิดความสนุกสนาน เกิดความเป็นกันเองระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง การใช้อารมณ์ขันยังช่วยในการลดความเป็นทางการ และช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้ฟัง ให้ติดตามเรื่องที่พระมหาอุตฺตมชิวชิรเมธีกำลังจะเล่าต่อไปด้วย อีกทั้งการดำเนินเรื่องด้วยอารมณ์ขันยังช่วยสร้างบรรยากาศในการสอนให้ปลอดโปร่ง เพลิดเพลิน ไม่ให้ตึงเครียด ไม่ให้เกิดความอึดอัดใจ ทำให้ผู้ฟังสนใจที่จะฟังธรรมะที่พระมหาอุตฺตมชิวชิรเมธีถ่ายทอดออกมา เช่น จากรายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด” พระมหาอุตฺตมชิวชิรเมธีใช้อารมณ์ขันมาช่วยนำเสนอธรรมะที่สอนเรื่องกรรมละสติ ดังนี้

“ในคราววิปัสสนากรรมฐานของพระอาจารย์นะ ค็นสุดท้ายพระอาจารย์จะให้ฝึกตายกัน ให้ลงไปนอนจริงๆ กลางสนามเลยนะ ให้ไปนอนเหยียดยาว ปล่อยมือไว้สองข้างลำตัวแล้วไม่มีหมอนนะ ให้ทุกคนรู้สึกที่เราคือท่อนไม้ท่อนหนึ่ง ไม่มีอะไรติดตัวเลย เมื่อก่อนสิ้นปี อาตมาพิจัดครอสหนึ่งประมาณ 100 คนนะ กำลังนอนหัดตายกันอยู่ นอนอยู่ดีดี ปรากฏว่าฝนตก! ทุกคนนี่กันหมด ตื่นเลย กลับตื่นที่ก็ไม่ได้ อาตมาก็กำลังจะเกริ่นว่ามันเป็นอย่างนั้น มันเป็นอย่างนี้ คุณโยมรู้ไหมเกิดอะไรขึ้น ทุกคนก็ต้องออกันอยู่ในวิหาร ฝนก็ตีเข้ามา หนาวก็หนาว เปียกมะหล่อมะหล่ำกัน ทั้งอาจารย์ทั้งลูกศิษย์ สุดท้ายได้คิดธรรมะว่าของที่เรามีมันอยู่ที่เด่นที่เราเอากลับมาไม่ได้ เหลือแค่เสื้อผ้าชุดสุดท้ายติดตัว ถึงเวลาที่ความตายมา ก็ไม่มีใครช่วยใครได้เลย อาตมาก็ไปยืนเปียกอยู่ข้างพระประธาน มุมใครมุมมัน”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

“สมัยนั้นมันไม่มี ipone ipod ไซม์ยี้ จะได้แะะรูปมาให้”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

“พอเป็นแม่คนจึงนึกถึงแม่ตน เธอก็ปลอบลูกนะ บอกว่าเดี๋ยวแม่มานะ รักนะจึ๊บๆ”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

3.) ดำเนินเรื่องด้วยการยกตัวอย่าง

การยกตัวอย่างประกอบการเล่าธรรมะ เป็นลักษณะสำคัญที่ปรากฏทุกครั้งในการสื่อสารธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนของพระมหาจุฬาลงกรณราชูณี กล่าวคือ พระมหาจุฬาลงกรณราชูณีจะมีการยกเรื่องราวต่างๆ ที่พระมหาจุฬาลงกรณราชูณี เคยอ่าน เคยฟัง หรือจากประสบการณ์จริงส่วนตัว นำมาเล่าสู่ผู้ฟังอย่างเป็นกันเองในการสื่อสารธรรมะผ่านสื่อวิทยุ โดยจะแทรกธรรมะผ่านทุกๆ เรื่องราวที่นำมาเล่า เช่น จากรายการวิทยุการเดินทางของความคิด พระมหาจุฬาลงกรณราชูณีมีการนำการยกตัวอย่างเรื่องของพระแก้วมรกตและกำแพงเมืองเชียงแสนเข้ามาใช้ในการดำเนินเรื่องพร้อมกับแทรกธรรมะลงไปพร้อมๆ กัน การยกตัวอย่างนี้ช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพชัดเจน เป็นผลก่อให้เกิดความเข้าใจในธรรมะที่พระมหาจุฬาลงกรณราชูณีถ่ายทอด ดังนี้

“คุณค่าที่แท้จริงของคนเรา อย่าตัดสินคนจากภายนอกนะ เหมือนพระแก้วมรกตที่คนไม่สนใจเลยเพราะเห็นเป็นพระพอกด้วยปูนไขใหม่ พอกกะเทาะออกมาเท่านั้นแหละ กลายเป็นพระแก้วมรกตที่งดงามล้ำเลิศที่สุด ฉะนั้นเราอย่าไปตัดสินใครเขาจากบุคลิกภายนอกเท่านั้นนะ มันจะทำให้เราไม่เห็นถึงคุณค่าที่แท้จริงของบุคคลที่อยู่ตรงหน้าคนที่มองโลกในแง่ลบ มันจะต้องหาช่องดิ้นได้”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

“เขาเล่ากันว่า หลาย 10 ปีมาแล้วได้มีการขุดพบกำแพงเมืองแสนนะ ก็ได้ไปขุดพบพระสิงค์เชียงแสน อายุว่ากันว่าหลายร้อยปีทีเดียว สวยไม่มีที่ติ คนแห่กันมาดูกันมีดีฟ้ามัวดิน คือ งามไม่มีที่ตินะ ขณะที่คนกำลังแห่กันมาชม มีอยู่วันหนึ่ง คนหนึ่งมาจากกรุงเทพฯ ก็มาชื่นชมพระด้วย ท่ามกลางคนที่มาชื่นชมพระ คนนี้ก็โพล่งขึ้นมาเลยนะ ว่าพระองค์นี้งามไม่มีที่ติจริงๆ เสียอยู่อย่างเดียว ทุกคนอึ้งเลยนะ ว่าคืออะไร เสียอยู่อย่างเดียวนะ พระองค์นี้พูดไม่ได้ (หัวเราะ) เท่านั้นเองโดนลงประชกัณฑ์ ห้ามไปโรงพยาบาล คติมันอยู่ตรงนี้คุณโยม คติมันอยู่ตรงที่ว่าคนที่มองโลกในแง่ลบนะ มันจะต้องหาช่องดิ้นได้ ในโลกนี้มีคนประเภทนี้อยู่ด้วยนะ เพราะฉะนั้น อย่าไปให้ราคาคนประเภทนี้ ที่ติได้กระทั่งว่า ทุกสิ่งทุกอย่างแม้กระทั่งสิ่งที่คนเขายอมรับทั้งหมดทั้งสิ้น เขาก็ยังหาช่องดิ้นอยู่เสมอ”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

4.) มุ่งตรงสู่ธรรมะ

หลังจากที่พระมหาอุจฉิวชิรเมธีมีการเปิดเรื่องด้วยอารมณ์ขันและมีการยกเรื่องขึ้นมาเล่าประกอบกับการถ่ายทอดธรรมะในสื่อวิทยุแล้ว เมื่อผู้ฟังเกิดความสนใจในเรื่องที่พระมหาอุจฉิวชิรเมธีพูด หรือสามารถตรึงความสนใจของผู้ฟังได้แล้ว พระมหาอุจฉิวชิรเมธีจะค่อยๆ มุ่งตรงประเด็นเข้าสู่แก่นหลักของธรรมะ ดังนี้

“วิธีที่เราจะเห็นคุณค่าของเวลา ก่อนนอนทุกคืนนะ ให้บอกตัวเองว่า นี่คือการนอนครั้งสุดท้ายของฉัน ถ้าคิดอย่างนี้และหลับตาลง เค้าจะรีบลุกขึ้นมาสวดมนต์ไหว้พระเลยนะ เพราะนี่ถ้าเกิดปุ๊บปั๊บเป็นอะไรขึ้นมา จะไปไม่ได้นะ ถ้าคิดอย่างนี้ไว้เสมอทุกคืนเราก็คงจะไม่ประมาทนะ พอตื่นตอนเช้าขึ้นมา ก็บอกตัวเองนะ ว่านี่คือวันแรก หรือวันสุดท้ายที่เหลืออยู่ คิดอย่างนี้เราก็คงจะรู้สึกเวลาที่เวลาเราเหลือน้อยลงทุกทีเดือนตัวเองอย่างนี้เอาไว้เสมอ เขาเรียกว่า เจริญมรณะสตินะ เรียกได้ว่า รีบทำความดี แล้วหนีความชั่วกันเลยทีเดียว”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

“พุทธศาสนาก็คงอยากให้คุณนับถือวัดตมุงมงคลเป็นสรวงสวรรค์ แต่ต้องไม่มากเกินไปกว่าการนับถือตัวเองคุณจะนับถือวัดตมุงมงคล นับถืออะไรก็ตามต้องไม่มากเกินไปกว่าการนับถือตนเอง

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

4. ทิ้งท้ายคติธรรมะคำคม

การถ่ายทอดธรรมะของพระมหาอุจฉิวชิรเมธี ผ่านสื่อสารมวลชนประเภทสื่อวิทยุ นั้น พระมหาอุจฉิวชิรเมธีจะมีการปิดเรื่องด้วยแก่นหรือหัวใจของธรรมะที่ต้องการนำเสนอทุกครั้งไป การปิดเรื่องด้วยแก่นหรือหัวใจของธรรมะนี้ เสมือนเป็นการย้ำถึงประเด็นธรรมะที่ได้กล่าวไปก่อนหน้านี้แล้ว ให้เป็นที่จดจำหลักธรรมะที่พระมหาอุจฉิวชิรเมธีสอนด้วย ดังปรากฏในสื่อวิทยุ ดังนี้

“เมื่อไรก็ตามที่จิตใจของเรานั้นนิ่งดงาม สดชื่นและผลิบานโดยปราศจากความเห็นแก่ตัว ลุกขึ้นมาช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนมนุษย์ เพราะมันเป็นธรรมชาติของเราเอง เราจะกลายเป็นผู้ที่มีความสุขที่สุด”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

“ฉะนั้นจงจำเอาไว้ว่า คนขยันตั้งตัวได้ทุกคน คนเกียจคร้านต่อให้พ่อแม่รวยมา
จากไหน หากสมบัติมาถึงมือลูกก็ล้มล้มจมทุกคนเช่นกัน”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

4.2.4 สื่อใหม่

สื่อใหม่ คือ สื่อเฟสบุ๊คและทวิตเตอร์ หลักธรรมที่น่าเสนอผ่านสื่อใหม่ จะปรากฏในลักษณะการนำธรรมะมาทำให้สั้น สามารถอ่านแล้วเข้าใจได้โดยทันที ซึ่งด้วยลักษณะของสื่อทวิตเตอร์ที่มีการจำกัดจำนวนตัวอักษร คือ 140 ตัวอักษร สื่อเฟสบุ๊ค มีศักยภาพในการพสรูป เสียง วิดีโอ ฉะนั้นธรรมชาติของพระมหาจุฬิชาวัชรเมธีจึงต้องมีการปรับให้เข้ากับลักษณะของสื่อใหม่ด้วย หลักธรรมะโดยมากที่นำมาใช้ในสื่อใหม่ จะเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว เป็นหลักธรรมะที่คนทั่วไปรู้จักคุ้นเคยอยู่แล้ว เนื่องจากการนำเสนอธรรมะผ่านสื่อใหม่นี้ เน้นการนำธรรมะไปใช้ได้ทันที โดยไม่ต้องผ่านการตีความมาก ธรรมะที่นำมาใช้จึงไม่ใช่ธรรมะชั้นสูง มักนำปัญหาที่คนทั่วไปในสังคมประสบมาถ่ายทอดผ่านธรรมะ เพื่อให้คนสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ช่วยขจัดจิตใจและให้เป็นธรรมะที่ให้กำลังใจผู้อ่าน การเผยแพร่ธรรมะของพระมหาจุฬิชาวัชรเมธีผ่านสื่อใหม่สามารถแบ่งได้ ใน 2 ลักษณะ ดังนี้

1.) ส่วนของเนื้อหา

เนื้อหาสั้น กระชับใจ

ด้วยเนื้อหาของสื่อใหม่ จะมีลักษณะที่สั้น และกระชับใจผู้อ่าน กล่าวคือ ธรรมะที่เผยแพร่ผ่านสื่อใหม่นั้นจะมีการย่อธรรมะให้สั้นและกระชับ แต่ยังคงใจความสำคัญของเนื้อหาหลักธรรมที่ต้องการสอนอย่างครบถ้วน ซึ่งการใช้ข้อความสั้นๆ ในการนำเสนอ นั้นช่วยทำให้ผู้อ่านสนใจอยากอ่าน เพราะใช้เวลาไม่มากในการอ่านในแต่ละครั้ง และถ้อยคำที่กระชับใจยังเป็นທີ່จดจำของผู้อ่านอีกด้วย ดังนี้

“ได้ยศ ออย่าเมายศ ได้ลาภ ออย่าเมาลาภ ได้สรรเสริญ ออย่าเมาสรรเสริญ ได้อะไร
มาจรรู้เท่าทันชีวิตจึงราบรื่นตลอดไป”

(เฟสบุ๊ค, 2553: ออนไลน์)

“การรู้ว่าตน ยังไม่ใช่คนที่รู้ทุกเรื่องนั่นคือความสง่างามของคนมีความรู้”

(ทวิตเตอร์, 2553: ออนไลน์)

“ชีวิตเป็นสิ่งที่สูงกว่าเงิน จงอย่ามัวแต่หาเงิน จนลืมแสวงหาคุณภาพชีวิต”

(ทวิตเตอร์, 2553: ออนไลน์)

เน้นเนื้อหาที่สามารถนำไปใช้ได้ทันที

เนื้อหาธรรมะที่ถ่ายทอดผ่านสื่อใหม่นั้น จะเป็นเนื้อหาธรรมะที่ผู้อ่านสามารถอ่านแล้วนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตได้ทันที มักเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวที่ทุกคนเคยประสบ เช่น เรื่องความโกรธ เรื่องการทำงาน เรื่องความรัก ฯลฯ โดยพระมหาวิฑูริชโยธินเมธีจะมีการทำเนื้อหาธรรมะให้สามารถอ่านแล้วเข้าใจได้ทันที เหมาะแก่การนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน ดังนี้

“เวลาไม่สบายใจ แล้วชอบตีโพยตีพาย หงุดหงิด จงถามตัวเองว่า ทำไมเราจึงมีที่ท่าต่อปัญหาเช่นนั้น ลองเปลี่ยนวิธีการใหม่ หากความไม่สบายใจเกิดขึ้นเมื่อไหร่ จงหลับตาลง แล้วกลับมาสังเกตดูลมหายใจเข้าออกของตนเองอย่างผ่อนคลาย พอใจสงบ แล้วคุณจะพบว่า เราสามารถรับมือกับปัญหาด้วยท่าทีที่ละมุนละไมมากขึ้น”

(เฟสบุ๊ก, 2553: ออนไลน์)

“คนส่วนใหญ่สนใจแต่ความมั่นคงทางการเงิน ความมั่นคงทางธุรกิจ ความมั่นคงทางอำนาจ ความมั่นคงทางครอบครัว แต่หารู้ไม่ว่า “ความมั่นคงทางใจ” นั้นสำคัญเสียยิ่งกว่าความมั่นคงทุกอย่างเพราะด้วยใจที่มั่นคง ก็จะทำให้ความมั่นคงด้านอื่นๆ ตามมา”

(เฟสบุ๊ก, 2553: ออนไลน์)

“จงแสวงหาความเป็นเลิศจากงานที่ทำ อย่าแสวงหาการยอมรับจากบางคน เพราะปากคนไม่มีบรรทัดฐานอะไร ปากเดียวกันด่าก็ได้ ชมก็ได้ แต่ความเป็นเลิศจากผลงานที่รังสรรค์ไว้ให้แก่โลก ไม่มีใครสามารถหักล้างได้”

(เฟสบุ๊ก, 2553: ออนไลน์)

“ความโกรธมีรากเป็นพิษแต่มียอดหวาน รากเป็นพิษเกิดจากจิตใจที่ไม่ดี ยอดหวานคือเมื่อได้แสดงความโกรธออกมาแล้ว มีความสุขใจเพียงชั่วคราว”

(ทวิตเตอร์, 2553: ออนไลน์)

2.) ส่วนของกลวิธี

จากการสัมภาษณ์ผู้ดูแลเนื้อหาในสื่อใหม่ คือ คุณสุธรรม เทียบทองซึ่งเป็นผู้ดูแลเว็บไซต์และเป็นผู้เป็นพลังในการขับเคลื่อนธรรมะออนไลน์ เพื่อการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีผ่านสื่อใหม่ ทั้งสื่อเฟสบุ๊กและทวิตเตอร์ เผยแพร่เข้าสู่คนในปัจจุบันให้มากยิ่งขึ้น จากการศึกษาพบว่า กลวิธีในการเผยแพร่ธรรมะสื่ออินเทอร์เน็ตมีกลวิธีที่สำคัญที่ทำให้การเผยแพร่ธรรมะในสื่อเฟสบุ๊กและทวิตเตอร์ของพระมหาอุทิศชัยวิชิตเมธีเป็นที่นิยม ด้วยกลวิธีดังต่อไปนี้

เลือกช่วงเวลาในการเผยแพร่ธรรมะ

ในการเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนประเภทสื่อใหม่ ทั้งในสื่อเฟสบุ๊กและทวิตเตอร์นั้น จะมีการเลือกช่วงเวลาในการนำธรรมะไปเผยแพร่ผ่านสื่อใหม่ด้วย เนื่องจากหากเลือกช่วงเวลาที่เหมาะสมแล้ว ก็จะส่งผลให้เกิดผู้อ่านจำนวนมาก และกระจายธรรมะออกไปได้อย่างกว้างไกลยิ่งขึ้น ดังนี้

“พี่จะเลือกช่องทางเผยแพร่ธรรมะในสื่อใหม่นี้เป็นช่วงเวลา อย่างถ้าเกิดเป็นเฟสบุ๊กนี่จะประมาณสี่ครั้ง สักสี่ข้อความ ถ้าเป็นทวิตเตอร์ประมาณแปดข้อความ โดยมาก คือ ช่วงเข้าก่อนทำงาน บ่ายสักสองหรือสามข้อความ ช่วงเย็นหลังเลิกงาน และช่วงค่ำๆ หน่อยประมาณ 2 ทุ่มนะ คนก็เล่นเยอะ แต่ต้องระวังด้วยว่าไม่ให้ตึกเกินไป เดี่ยวคนก็จะงกกันว่า ทำไมพระอาจารย์นอนตึกจ้งเล่นเฟสบุ๊กอยู่แบบนี้ก็ไม่เหมาะสม พี่จะเลือกช่วงเวลาที่คุณเล่นๆ เยอะๆ เพราะกระแสตอบรับมันดี ธรรมะมันไปได้ไกล”

(สุธรรม เทียบทอง, สัมภาษณ์, 15 ธันวาคม 2553)

ไม่โพสต์สิ่งที่เป็นลึกลับบอ่ยหรือถึเกินไป

ในส่วนของกลวิธีพบว่า จะไม่มีการโพสต์ในสิ่งที่เป็นลึกลับบอ่ยจนเกินไป เนื่องจากจะทำให้ไม่สนใจที่จะอ่าน เนื่องจากต้องติดตามเข้าไปดูในลึกลับถึงจะทราบว่าเป็นธรรมะเรื่องอะไร หากนำเสนอธรรมะที่สั้นๆ ตรงประเด็นจะได้รับความสนใจมากกว่า อีกทั้งจะไม่โพสต์ข้อความธรรมะต่อกันหรือถึเกินไป เพราะทำให้ธรรมะที่โพสต์ไปก่อนหน้าไม่ได้รับความสนใจ ดังนี้

“อะไรที่คนจะต้องคลิกต่อ หลังๆ สังเกตแล้วว่ามันไม่ค่อยเวิร์ค คนจะไม่ค่อยคลิก เช่น บางอันที่ต้องมีลิงค์ต่อ บางทีควรมีคน Retweet แค่ 16 คน ดูสิ เพราะพฤติกรรมของคนเดี๋ยวนี้นั้นเล่นจากมือถือ พอจะให้คลิกเข้าไปดูวิดีโอ เขาก็ต้องคิดอีก

หรือจะไปส่งลิงค์ให้เพื่อนก็ต้องคิดอีก สังเกตดูพฤติกรรมของคนแล้ว ต้องโพสต์ก่อน
ข้างสั้น เพราะเวลาโพสต์อะไรที่มันหนักๆ เกินไป คนไม่ค่อยคอมเมนต์ ต้องพยายามให้
สั้นๆ นะ อ่านง่ายๆ พยายามมากเขาอาจจะไม่ดูก็ได้ มันเสียเวลา”

“การโพสต์การขึ้นมันต้องทิ้งระยะห่างให้เค้าได้แชร์ ได้แบ่งปัน พี่จะไม่เอาขึ้น
ต่อๆ กันนะ เพราะทำอย่างนั้นคำที่อยู่ข้างล่างจะตกไป จะเสียไป อย่างทวีตเตอร์เข้าๆ
หรือสายๆ พี่จะโพสต์สักหนึ่งหรือสอง แต่สังเกตถ้าพี่ส่งไป สักสาม สี่หรือห้าคนก็จะเริ่ม
ไม่ค่อยส่งต่อไม่สนใจแล้ว ไม่ได้แล้ว”

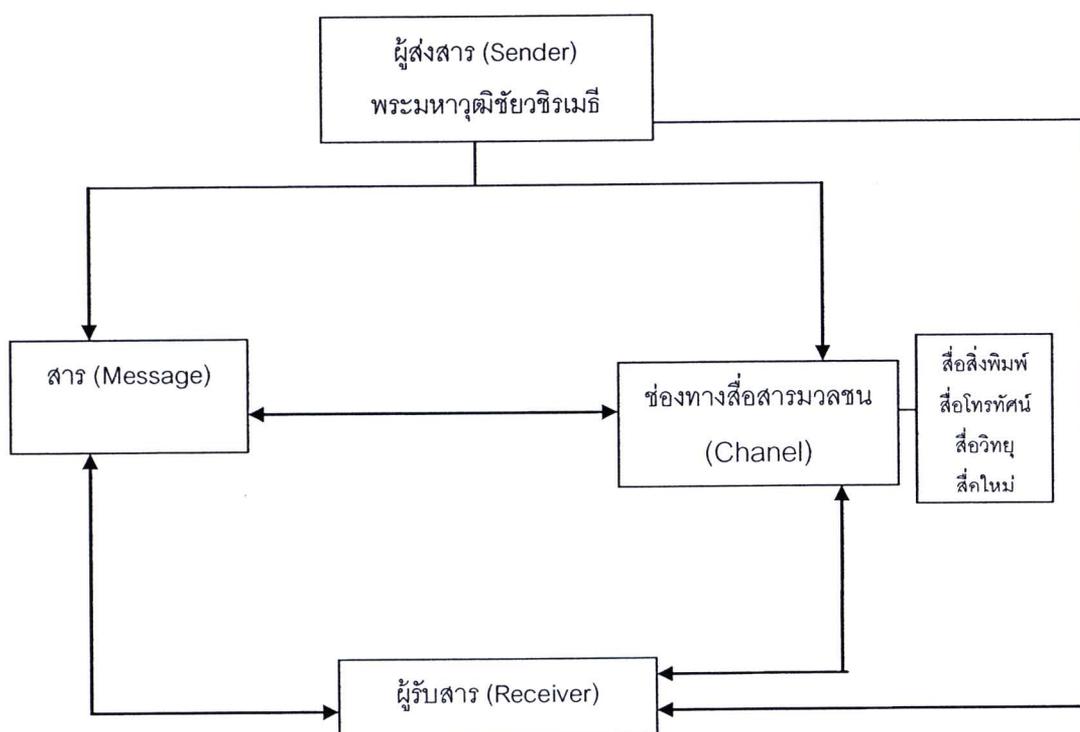
(สุธรรม เทียบทอง, สัมภาษณ์, 15 ธันวาคม 2553)

จากการวิเคราะห์ข้างต้น พบว่าการนำเสนอธรรมะของพระมหาอุทิศชัยวชิรเมธีผ่าน
สื่อสารมวลชนนั้น ไม่ว่าจะเป็สื่อสารมวลชนประเภทใด พระมหาอุทิศชัยวชิรเมธีมีการปรับธรรมะ
ที่ต้องการนำเสนอให้สอดคล้องกับสื่อสารมวลชนประเภทนั้นๆ ด้วย กล่าวคือ หากนำเสนอผ่านสื่อ
สิ่งพิมพ์ ซึ่งมีพื้นที่ในสื่อมาก พระมหาอุทิศชัยวชิรเมธีจะมีการกล่าวถึงหลักธรรมะที่ต้องการนำเสนอ
อย่างละเอียด พร้อมทั้งให้ตัวอย่างแทรกไว้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแจ่มชัดกับผู้อ่าน หากเป็น
สื่อโทรทัศน์จะปรากฏในลักษณะเน้นเป็นประเด็นๆ สำคัญแยกออกจากกันชัดเจน ทำผู้ฟังสามารถ
เข้าใจได้ง่าย สื่อวิทยุซึ่งมีเวลานานในการการนำเสนอธรรมะ พระมหาอุทิศชัยวชิรเมธีจึงต้องมีการ
ใช้อารมณ์ขันมาเปิดประเด็น การใช้เรื่องเล่าที่สนุกสนาน ในส่วนของสื่อใหม่ มีการนำหลักธรรมะ
มาทำให้สั้น กระชับ แต่ยังคงความหมายทางธรรมเอาไว้อย่างครบถ้วน การนำเสนอธรรมะของ
พระมหาอุทิศชัยวชิรเมธีผ่านสื่อสารมวลชนแม้เป็นหลักธรรมะเรื่องเดียวกัน แต่นำเสนอผ่าน
สื่อสารมวลชนต่างประเภทกัน แต่วิธีการสื่อสารธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนของพระมหาอุทิศชัยวชิร
เมธีก็มีความแตกต่างกันด้วย ทั้งนี้แม้แก่นหลักของธรรมะไม่ได้เปลี่ยนแปลง แต่พระมหาอุทิศชัยวชิร
เมธีมีการปรับเนื้อหาทางธรรมให้สอดคล้องกับลักษณะสื่อ หากเป็นสื่อสิ่งพิมพ์จะให้ธรรมะที่มี
ความละเอียดมาก สื่อโทรทัศน์ เน้นความสั้น กระชับ มุ่งเข้าสู่ประเด็นทางธรรมทันที สื่อวิทยุเน้นให้
ความสนุกสนานในการฟังธรรมมาก ขณะที่ในสื่อใหม่เน้นธรรมะในระดับง่าย อ่านแล้วกระทบใจ
นำไปใช้ได้ทันที

4.3 กลวิธีการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุทิศชัยวชิรเมธีผ่านสื่อสารมวลชน

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ส่งสาร คือ พระมหาอุทิศชัยวชิรเมธี พบว่าการนำสื่อสารมวลชน
มาใช้ในการเผยแพร่ธรรมะ มีลักษณะที่แตกต่างจากการสื่อสารธรรมะเฉพาะคนหรือเฉพาะกลุ่ม

คน เนื่องจากการสื่อสารผ่านสื่อสารมวลชนเป็นการสื่อสารในลักษณะที่สามารถเผยแพร่ธรรมะได้อย่างกว้างไกล ในระยะเวลาอันสั้นและรวดเร็ว ฉะนั้นในการเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชน พระมหาอุปัชฌาย์ชิวเมธีจึงต้องคำนึงถึงวิธีการใช้สื่อสารมวลชนผ่านช่องทางต่างๆ เมื่อจะต้องนำธรรมะออกเผยแผ่ให้คนจำนวนมากๆ ในคราวเดียวกันรับรู้และเข้าใจธรรมะที่ต้องการนำเสนอ เพื่อให้การสื่อสารธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนนั้นสัมฤทธิ์ผลและเกิดประสิทธิภาพในการสื่อสารมากที่สุด โดยการสื่อสารธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนทุกครั้งพระมหาอุปัชฌาย์ชิวเมธีมีกลวิธีการเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชน ดังนี้

(กลวิธีการเผยแพร่ธรรมะของพระมหาอุปัชฌาย์ชิวเมธีผ่านสื่อสารมวลชน)

4.3.1 วิเคราะห์ผู้รับสารเป็นลำดับแรก

การเทศนาธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนของพระมหาอุปัชฌาย์ชิวเมธีทุกครั้ง ไม่ว่าจะถ่ายทอดธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนประเภทใดก็ตาม พระมหาอุปัชฌาย์ชิวเมธีจะให้ความสำคัญกับผู้รับสารเป็นลำดับแรก โดยมีหลักการเทศน์ คือ จะเทศน์ให้ตรงตามกลุ่มของผู้ฟัง โดยคำนึงถึงบุคคลที่กำลังสื่อสารด้วย ไม่ว่าจะเป็นการพูด ก็จะคำนึงเป็นลำดับแรกว่าพูดให้ใครฟัง หากเป็นการเขียน ก็

คำนึงถึงว่าใครเป็นผู้อ่าน เนื่องจากผู้รับสารเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการกำหนดเรื่องที่จะพูดหรือแสดงธรรม พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีจึงให้ความสำคัญแก่ผู้รับสารเป็นลำดับแรก และนำเรื่องของผู้รับสารกลุ่มนั้นๆ กำลังให้ความสนใจนำมาเล่าให้สอดคล้องกับธรรมะหลังจากการวิเคราะห์ผู้รับสารแล้ว พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีจะเตรียมเนื้อหาให้สอดคล้องกับผู้รับสารแต่ละกลุ่ม โดยการเตรียมเนื้อหาเรื่องราวธรรมะให้ตรงกับความต้องการของผู้รับสาร โดยหลักการเลือกเรื่องที่จะนำมาเล่าเพื่อถ่ายทอดธรรมะ มีอยู่หลักการเดียวก็คือ เลือกเรื่องที่คุณรับสารสนใจมาก่อนอยู่แล้ว เพื่อเป็นการเรียกหรือกระตุ้นความสนใจของผู้รับสาร เพื่อถ่ายทอดเป็นธรรมะที่ประทับใจของทุกกลุ่มผู้ฟัง

“เรากำลังจะสื่อถึงใคร จะสอนใคร เขามีภูมิหลังอย่างไร อายุเป็นยังไง การศึกษาเป็นยังไง พระอาจารย์จะวิเคราะห์หมด คุณสถานะของกลุ่มเป้าหมายก่อน ว่าควรจัดธรรมะชนิดไหนให้เขา เป็นเด็ก ผู้ใหญ่ นักธุรกิจ หรือ นักการเมือง หรือเป็นคนทำงาน ดูกลุ่มเป้าหมายก่อน แล้วจัดยาให้ถูกต้อง”

(ว.วชิรเมธี, สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2554)

ตัวอย่างการเทศน์ที่มีการวิเคราะห์ผู้รับสารในสื่อวิทยุ ซึ่งเป็นการไปเทศน์ให้กลุ่มคนที่เป็นแม่บ้านฟัง มีการนำข่าวดาราดาราและยกตัวอย่างดาราดังขึ้นมาประกอบการเล่าธรรมะ เนื่องจากเป็นกลุ่มผู้รับสารที่รับชมโทรทัศน์มาก จึงย่อมรู้จักดารานักแสดงอย่างดี ปรากฏดังนี้

“...การที่คนดังในข่าว 2 คน คนหนึ่งก็หล่อ คนหนึ่งก็สวย มาเป็นข่าวดัง ทำยังกะว่า 2 คนนี้เป็น ส.ส.นะ เพราะคนสนใจกันทั้งประเทศ 2 อาทิตย์นี้ข่าวหน้าหนึ่งก็ถึงความสัมพันธ์ของ 2 คนนี้ แล้วก็ลามไปถึงมีผู้ชายเข้ามาเกี่ยวข้องกับอีก 4 คน ดีนะ ไม่บอกว่าคุณพระอีกด้วย! โลกนี้จะต้องมีรายรับรายจ่าย อย่างโยมมานั่งฟังธรรมตอนนี้ ทุกอย่างฟรีหมด แต่โยมต้องพลาดละครตอนเย็นนะ เศรษฐีมีบุตรสาว สวยแบบหยาดฟ้าลงมาดินเลย อายุ 16 ขวบนี้สวยแข่งเลยนะ ประมาณพอลล่า เทเลอร์ อัมพัชราภา รวมกันบวกชมพู่อารียา เอสาเก็ดเข้าไปอีกคนหนึ่ง บวกหยาดทิพย์รัชपालอีกคนหนึ่ง โอ้ ั๊ย คุณโยมจะรับสื่อไหวไหม 4 คนนี้ เธอสวยขนาด 4 คนนี้มารวมกัน...”

(ว.วชิรเมธี, รายการวิทยุ “การเดินทางของความคิด”)

4.3.2 วิเคราะห์ธรรมชาติของสื่อ

เนื่องจากธรรมชาติของสื่อเป็นส่วนที่สำคัญในการกำหนดเนื้อหาและรูปแบบที่นำเสนอ ธรรมชาติผ่านสื่อสารมวลชน รวมถึงลักษณะของสื่อยังมีผลต่อการกำหนดผู้รับสาร ฉะนั้นในการเผยแพร่ธรรมชาติผ่านสื่อสารมวลชนที่ต่างประเภทกัน การวิเคราะห์ธรรมชาติของสื่อจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะนำธรรมชาติมาใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะและรูปแบบของสื่อ ทั้งนี้ก็เพื่อให้การสื่อสารธรรมชาติผ่านสื่อสารมวลชนในทุกๆ ครั้งมีประสิทธิภาพผลมากที่สุด ในการเผยแพร่ธรรมชาติผ่านสื่อสารมวลชนทุกครั้ง พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีจะนำประเภท รวมถึงลักษณะธรรมชาติของสื่อมาพิจารณาประกอบการเผยแพร่ธรรมชาติ และแม้จะเป็นธรรมชาติเรื่องเดียวกัน แต่นำเสนอผ่านสื่อสารมวลชนที่ต่างประเภทกัน ก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหา รูปแบบธรรมชาติให้เหมาะสม ปรับเนื้อหาธรรมชาติให้ตรงและสอดคล้องกับธรรมชาติของสื่อทุกๆ ด้วย ซึ่งปรากฏดังนี้

สื่อโทรทัศน์และวิทยุ

สื่อโทรทัศน์และสื่อวิทยุ เป็นสื่อที่เข้าถึงคนได้จำนวนมากที่สุด กว้างไกลที่สุด แต่ด้วยลักษณะของสื่อซึ่งเป็นสื่อที่มีราคาแพง ย่อมถูกจำกัดด้วยเวลา ฉะนั้นการถ่ายทอดธรรมชาติของพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธี ผ่านสื่อสารมวลชนประเภทโทรทัศน์และวิทยุ จึงมีข้อจำกัดด้านเวลา จึงต้องทำให้การถ่ายทอดธรรมชาติผ่านสื่อโทรทัศน์และวิทยุใช้ภาษาที่สั้น กระชับ ได้สาระสำคัญ แต่ยังคงสาระทางธรรมอย่างครบถ้วน ซึ่งการทำให้ธรรมะสั้น กระชับ และได้สาระสำคัญนั้น สามารถทำให้สาระธรรมะที่สื่อสารออกไปนั้นเข้าใจได้ง่ายมากยิ่งขึ้น

“สื่อที่ต่างกันมีผลต่อการเทศน์ที่ต่างกันแน่นอน หลักในการออกสื่อ คือ คุณต้องสื่อสารกับคนจำนวนมากให้รู้เรื่อง ถ้าเทศน์ผ่านสื่อสารมวลชนกลุ่มใหญ่ ต้องเทศน์ให้สั้น กระชับ ได้สาระสำคัญ...ต้องสั้น เพราะเขามีเวลาไม่มาก ฟุ้งตรงไปที่ใจความสำคัญสั้นๆ แต่ได้สาระสำคัญครบถ้วน ต้องกระชับ เพราะต้องพูดให้ชัดเจน ทลายความคลุมเครือ จะพูดน้ำท่วมทุ่งไม่ได้ และต้องมีสาระสำคัญ เพราะหากคุณไม่พูดสาระสำคัญ คนก็ฟังคุณแค่ครั้งเดียว...”

(ว.วชิรเมธี, สัมภาษณ์, 27 ธันวาคม 2553)

จากคำคมประจำวันกับพระมหาอุจฉัยวชิรเมธี มีการวิเคราะห์สื่อโทรทัศน์และนำเสนอ
ธรรมะให้สอดคล้องกับสื่อ ให้เนื้อหาธรรมะเป็นข้อความที่สั้น ง่าย ตรงประเด็น ดังนี้

“ การแอบรักคนมีเจ้าของเป็นความผิดหรือไม่ แล้วถ้าผิด เราจะมีวิธีจัดการ
อย่างไร เรื่องนี้พระพุทธองค์ทรงตรัสเอาไว้ว่า ถ้าเราไปละเมิดคนที่มีลักษณะ 4
ประการ ดังต่อไปนี้...

1. เขาเป็นคนที่ม่ีเจ้าของ
2. เราก็รู้อยู่แล้วว่าเขามีเจ้าของ
3. มีจิตคิดละเมิด

แล้วก็ 4. เราลงมือละเมิดสำเร็จ ถ้าทำครบทั้ง 4 ประการ ถือว่าเราไปรักคนที่
มีเจ้าของ และมีความผิด แน่แน่นอน วิธีทำใจอาตมาอยากจะทำรูปร่างๆ ให้จำกันได้ ว่า
สุขจากการละเมิดคนมีเจ้าของเป็นของชั่วคราว แต่ให้ความปวดร้าวที่แสนยาวนาน”

(ว.วชิรเมธี, รายการโทรทัศน์ ชุด “คัมภรรมประจำวันกับท่านว. วชิรเมธี”)

“ใครๆ ก็ต้องการความมั่นคงของชีวิต แต่มักไม่รู้ว่าอะไร คือ สิ่งที่เรียกว่า
ความมั่นคงของชีวิต ในทางพระพุทธศาสนาท่านบอกว่า ชีวิตของเราจะมีความมั่นคง
ก็ต่อเมื่อประกอบไปด้วย

1. งานดี
2. เงินดี
3. ครอบครัวดี
4. สถานภาพดี
5. สุขภาพดี
- และ 6. มีจิตใจดี

ใครมีดีทั้ง 6 ประการนี้ คนคนนั้นจะเป็นคนที่มีความมั่นคง ทั้งทางโลกและ
ทางธรรม”

(ว.วชิรเมธี, รายการโทรทัศน์ ชุด “คัมภรรมประจำวันกับพระมหาอุจฉัยวชิรเมธี”)

สื่อสิ่งพิมพ์

การเผยแพร่ธรรมะผ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสารของพระมหาจุฬาลงกรณราชูธรรมะ ปรากฏในลักษณะของการเผยแพร่ธรรมะในรูปแบบของบทความประจำ โดยการนำเสนอธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ของพระมหาจุฬาลงกรณราชูธรรมะ พระมหาจุฬาลงกรณราชูธรรมะมีการปรับธรรมะให้เข้าลักษณะของหนังสือพิมพ์และนิตยสารและให้เข้ากับกลุ่มผู้อ่านหนังสือพิมพ์และนิตยสารนั้นๆ ว่าบุคคลที่อ่านนั้นเป็นบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมอย่างไร มีอาชีพอะไร อยู่ในวัยใด และนำเสนอธรรมะที่สอดคล้องกับลักษณะของแนวหนังสือพิมพ์และนิตยสาร ด้วยธรรมชาติของสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีข้อจำกัดบางประการในด้านพื้นที่สื่อ ซึ่งพระมหาจุฬาลงกรณราชูธรรมะจะคำนึงถึงพื้นที่ในสื่อที่ให้มา และปรับเนื้อหาธรรมะให้เหมาะสมตามพื้นที่สื่อ อีกทั้งยังคำนึงถึงแนวหรือลักษณะของหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารประกอบด้วยว่าควรจะนำเสนอธรรมะเรื่องอะไร ทั้งนี้เพื่อให้เนื้อหาธรรมะที่ตีพิมพ์ลงในสื่อสิ่งพิมพ์สอดคล้องกับภาพรวมของหนังสือพิมพ์และนิตยสารฉบับนั้นๆ

“หากเป็นหนังสือพิมพ์ หรือบทความ จะดูบุคลิกภาพของ

นิตยสารแต่ละเล่มว่าเขามีพื้นที่เท่าไร แก่น (Theme) ของนิตยสารว่าด้วยเรื่องอะไร เช่น หากเป็น Secret เป็นนิตยสารสุขภาพจิต จะเขียนการเมืองลงทุกตอนเลยก็ได้ ต้องดูบุคลิกของนิตยสารด้วย เพื่อไม่ให้เนื้อหาของเรากระโดดจากนิตยสารนั้น ไม่หลุดจากแนวของนิตยสาร”

(ว.จ.ธรรมะ, สัมภาษณ์, 27 ธันวาคม 2553)

“ในหนังสือพิมพ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเนชั่นสุดสัปดาห์ หรือมติชนสุดสัปดาห์ จะมีลักษณะเฉพาะ คือ มุ่งไปยังบุคคลชั้นกลาง ถึงกลุ่มคนชั้นสูง มุ่งไปที่คนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ผู้บริหาร ไปจนถึงพนักงาน กลุ่มคนชั้นนำ กลุ่มนักธุรกิจ กลุ่มปัญญาชน เน้นไปที่คนชนชั้นกลางส่วนใหญ่ ที่มีวิถีชีวิตเกี่ยวกับการทำงานในสังคมธุรกิจ การบริหาร การจัดการ และนักวิชาการที่ใช้ความคิดความอ่านในการวิพากษ์วิจารณ์สังคม ในนิตยสารอย่าง Who จะไปที่กลุ่ม Hi-so กลุ่ม A-List ฉะนั้นธรรมะก็จะตอบสนองปัญหาคนกลุ่มนั้น เป็นสำคัญ Secret เป็นนิตยสาร

ระดับ Mass คือ มหาชนทั่วๆ ไป มีลักษณะเป็นกลุ่มคนที่สนใจธรรมะและสุขภาพ ฉะนั้นเนื้อเรื่องจึงเอากลุ่มผู้อ่านเป็นตัวตั้งการคัดเลือก มีความหลากหลายและไม่จำเจ คำถามจะมีทุกประเภทเลย ตั้งแต่“ไม่จิ้มฟันยันนิพพาน”

(ว.วชิรเมธี, สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2554)

จากการวิเคราะห์พบว่า การเผยแพร่ธรรมะผ่านหนังสือพิมพ์จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการทำงาน การบริหารจัดการงานต่างๆ โดยเป็นหลักธรรมที่มุ่งเน้นให้สติแก่คนทำงาน ให้ทำงานอย่างมีสติ และมีความสุข รวมถึงการมุ่งเน้นให้มีความเมตตาต่อเพื่อนร่วมงานด้วย ดังปรากฏในเรื่อง อย่าทำงานจนป่วยตาย อย่าหลงไหลตัวเอง จากหนังสือพิมพ์โพสทูเดย์ ดังนี้

“ผู้บริหารจำนวนมาก ทันทีที่ประสบความสำเร็จก็ล้มเหลวในวันนั้น เพราะ ทันทีที่ประสบความสำเร็จก็เริ่มหลงตัวเอง และนั่นคือจุดจบของผู้บริหาร...วันหนึ่งที่เราประสบความสำเร็จ ก็อย่าไปหลงตัวเองว่าเราต้องเป็นหนึ่งในตอถูเท่านั้น จนไม่ยอมบริหารจัดการอำนาจความรับผิดชอบให้กับผู้อื่นเลย ผู้บริหารที่ดีจึงไม่ใช่ผู้ที่แบกหนักที่สุด ผู้บริหารที่ดีคือผู้ที่แบกหนักพอสมควร และกระจายภาระให้ผู้อื่นแบกและประการที่สำคัญที่สุด ผู้บริหารจะไม่ทำงานจนป่วยตาย”

(ว.วชิรเมธี, 19 ธันวาคม 2553: M7)

การถ่ายทอดธรรมะในหนังสือพิมพ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการทำงาน ในเรื่อง ธรรมะกับนักบริหารจากหนังสือพิมพ์เนชั่นสุดสัปดาห์

“ถ้าผู้บริหารไม่มีศักยภาพที่จะบริหารเพราะขาดหัวใจ คือ ธรรมะ ถึงใช้อำนาจบริหารก็ไม่มีคนทำตาม ดังนั้นธรรมะในการบริหาร จึงเป็นสิ่งที่จำเป็น ขาดไม่ได้...”

(ว.วชิรเมธี, 26 พฤศจิกายน 2553: 56)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่า พระมหาวิมลชัยวชิรเมธีใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อจุดมุ่งหมายการนำเสนอเรื่องราวธรรมะเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ทั้งการบริหารจัดการงานที่ได้รับมอบหมายในชีวิตประจำวัน และการบริหารจัดการความเครียด ธรรมะโดยมากในสื่อสิ่งพิมพ์จะเป็นธรรมะที่มุ่งเน้นไปยังกลุ่มวัยทำงาน ธรรมะในหนังสือพิมพ์จึงเป็นเรื่องราวที่สอดคล้องกับคนในกลุ่มนี้

เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างเป็นสุข มีสุขภาพใจที่ดีในการทำงาน การรับมือกับปัญหาต่างๆ ทั้งในที่ทำงานและการใช้ชีวิต การอยู่ร่วมกันในองค์กร รวมถึงการให้แง่มุมในการมองโลกที่เป็นสุข

สื่อใหม่

สื่อใหม่ คือ สื่อเฟสบุ๊คและทวิตเตอร์ หลักธรรมที่นำเสนอผ่านสื่อใหม่จะเป็นเรื่องที่วัยรุ่นุ่นวัยทำงานกำลังสนใจ ฉะนั้นหลักธรรมที่นำมาเผยแผ่จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับยุคสมัย หรือเรื่องราวที่คนในสังคมกำลังให้ความสนใจ โดยนำเรื่องราวใกล้ตัวมายกตัวอย่างให้เข้าใจง่าย แล้วปรับให้สั้น กระชับและได้ใจความ โดยไม่ใช่คำที่ยาว และไม่ใช้ธรรมะที่ลึกลับเกินไป จะเป็นธรรมะที่เน้นการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

“คม หมายความว่า คมคำ และคมความ ต้องเป็นภาษาไทยที่เลือกสรรกลั่นกรอง แล้วว่าไพเราะเพราะพริ้ง เช่น งานสัมฤทธิ์ ชีวิตร่มเย็น ถูกชมก็เข้าท่า ถูกด่าก็ไม่เหนียว ความคาดหมาย ในแง่ภาษาไทยนี้ก็ถือว่าคมคำ คมความก็คือว่าถ้าคุณเอาไปคิดต่อ 1 คำคุณคิดได้วันหนึ่ง

ชัด ก็คือมีความชัดเจนในเนื้อหาของมัน แทบไม่ต้องไปอธิบายแล้ว ลึก ก็หมายความว่า ถ้าคุณคิดต่อ คุณได้อะไรมากกว่านั้นแน่นอน คม ชัด ลึก ใช้เฉพาะเฟสบุ๊ค ทวิตเตอร์”

(ว.วชิรเมธี, **สัมภาษณ์**, 9 กุมภาพันธ์ 2554)

“การรู้ว่าตน ยังไม่ใช่คนที่รู้ทุกเรื่องนั่นคือความสง่างามของคนมีความรู้”

(ทวิตเตอร์, 2553: ออนไลน์)

“ความดีต้องสร้างกันทั้งชีวิต แต่อาจฟังเพราะความคิดผิดเพียงครั้งเดียว”

(ทวิตเตอร์, 2553: ออนไลน์)

“ความสำเร็จกับความล้มเหลว แท้จริง คือสิ่งเดียวกัน”

(ทวิตเตอร์, 2553: ออนไลน์)

ในส่วนเนื้อหาของพระมหาจุฬาลงกรณราชูชิวัตรเมธีจะมีการปรับธรรมะให้ตรงกับลักษณะของสื่อใหม่ นอกจากจะปรับเนื้อหาธรรมะให้สั้น กระชับและได้ใจความแล้ว เนื้อหาที่นำเสนอยังมีการปรับให้เหมาะสมสอดคล้องกับผู้รับสารด้วย

“พระอาจารย์จะมีการปรับเนื้อหาธรรมะให้ตรงกับสื่อด้วย จะเป็นข้อความที่ตรงกับกลุ่มความสนใจของผู้เสฟสื่อ อย่างสื่อเฟสบุ๊ค ทวิตเตอร์ ซึ่งพระอาจารย์มองว่าเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ และกลุ่มคนชนชั้นกลาง ข้อความธรรมะก็จะไม่ลืกเกินไป ฉะนั้นคำสอนทั้งหมดก็จะมีการปรับให้เหมาะสมกับสภาพคนยุคใหม่ ชนชั้นกลางในเมือง และนักเรียนนักศึกษาเป็นหลัก”

(ว.วชิรเมธี, สัมภาษณ์, 27 ธันวาคม 2553)

“สุขอยู่คู่กับทุกข์ เสมือนเราหยิบแก้วน้ำขึ้นมา เราหยิบตรงปากแก้ว ก้นแก้วก็ต้องติดขึ้นมาด้วย เมื่อใดมีสุขอย่าประมาท ทุกข์รอเสียบอยู่แล้ว”

(เฟสบุ๊ค, 2553: ออนไลน์)

“อาหารหลัก 5 หมู่ คือ อาหารของร่างกาย ความรู้ ความจริง ธรรมะ กำลังใจ ความสุข ความสงบ อิศระภาพ คืออาหารของใจ ร่างกายต้องกินอาหารดี ๆ ฉันทิ จิตใจก็ ต้องกินอาหารดี ๆ ฉันทิ”

(เฟสบุ๊ค, 2553: ออนไลน์)

“มีตาทั้งสองข้างแต่หากไม่รู้จักมองหาสิ่งดี ๆ คุณก็ไม่มีอะไรดีไปกว่าคนที่ตาบอด มาแต่กำเนิด”

(ทวิตเตอร์, 2553: ออนไลน์)

4.3.4 มุ่งนำเสนอธรรมะในระดับใช้งาน

การนำสื่อสารมวลชนมาใช้ในการเผยแผ่ธรรมะในทุกสื่อฉันทิ พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีฉันทิ นำเสนอธรรมะที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน และด้วยลักษณะของสื่อสารมวลชนที่สามารถเข้าถึงคนจำนวนมาก ในระยะเวลาฉันทิรวดเร็ว ทั้งคนที่รับสารธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนประเภทต่าง ๆ ยังมีความแตกต่างกันมาก ฉันทิ ฉันทิหลักธรรมที่นำเสนอผ่านสื่อสารมวลชนฉันทิ โดยมากจะนำเสนอหลักธรรมทั่ว ๆ ไป ในทุก ๆ กลุ่มสาขาอาชีพ ซึ่งสามารถนำหลักธรรมที่พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีฉันทิถ่ายทอดผ่านสื่อสารมวลชนไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ฉันทิ

“จุดประสงค์ของพระอาจารย์คือต้องการให้ธรรมะ เข้าถึงคนกลุ่มใหญ่ที่เราเรียกกันว่ากลุ่มแมส คือมหาชน ให้กว้างขวางและหลากหลาย นี่คือนจุดประสงค์หลักเลยเนื้อหาจะหลากหลาย เนื้อหาจะครอบคลุมในเรื่องการเจริญสติ การทำงาน การทำธุรกิจ พุทธจริยา หรือแม้กระทั่งมรณสติ คือ ศิลปะในการเตรียมตัวตาย เนื้อหาค่อนข้างหลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับทุกกลุ่มที่มีอยู่แทบทุกสาขาอาชีพแก่นสำคัญที่สุด คือ

1. มุ่งไปที่คนกลุ่มใหญ่

2. พยายามให้มีเนื้อหาที่หลากหลายให้ครอบคลุมในสาขาอาชีพ

จุดร่วมมีอยู่ประการหนึ่ง คือ ธรรมะทุกประการ จะต้องนำไปใช้ได้ในชีวิตจริงทั้งหมด ฉะนั้น พระอาจารย์จึงไม่เน้นเรื่องที่เป็นวิชาการ ต้องทำเชิงอรรถ พระอาจารย์จะไม่มีเลย เพราะคำนึงถึงชาวบ้านในระดับใช้งานนั่นเอง”

(ว.วชิรเมธี, สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2554)

ดังตัวอย่างจากเรื่อง “เคล็ดลับแห่งความสุข” ในหนังสือพิมพ์โพสทูเดย์ มีการนำเสนอหลักธรรมะพื้นฐานเรื่องของความ “มี” และความ “ไร้” ที่คนทั่วไปต้องพบเจอ และเป็นเรื่องที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ดังนี้

“คนส่วนใหญ่ที่มีความเชื่อกันว่า ความ “มี” มีความสุขมากกว่าความ “ไร้” การได้ “เป็น” คนมีชื่อเสียงมีความสุขมากกว่าคน “สามัญ” แสนธรรมดา แต่...เมื่อถึงเวลาหนึ่งหลายคนเริ่มคิดสวนทางกับความเชื่อของคนส่วนใหญ่ เพราะเริ่มค้นพบด้วยตนเองว่าบางทีความ “มี” นั้นไม่ใช่คำตอบที่ทำให้เราพบกับความสุขแต่อย่างใด บางทีความ “ไร้” กลับทำให้มีความสุขยิ่งกว่า เช่นเดียวกัน ใครบางคนตะเกียกตะกายที่จะเป็นนั่นเป็นนี่ แต่พอได้เป็นแล้วกลับโหยหาความเป็นคนธรรมดาสามัญที่คุ้นชินมาแต่ก่อน...บางครั้งความสุขของคนเราก็คืออยู่ที่การได้เป็นคน “ธรรมดา” และอยู่ที่การได้เป็นคนซึ่ง “ไร้” ภาวะผูกพันทางสังคมมากกว่าการเป็นคนมีชื่อเสียง...การเป็นคนง่าย ๆ ไม่มีใครรู้จัก มีเวลาเป็นของตัวเองอย่างล้นเหลือ การเป็นคนซึ่งสามารถเดินตัวปลิวไปทุกหนทุกแห่งอย่างที่ใจปรารถนา โดยไม่ต้องทนแบก “อึดตา” ของตนเองไปด้วย หรือมุ่งไปข้างหน้าโดยไม่มีภาระให้กังวลอยู่ข้างหลังแม้แต่น้อย ใช่หรือไม่ว่าสิ่งเหล่านี้คือปรารถนาแห่งชีวิตของคนส่วนใหญ่ในโลกนี้...”

(ว.วชิรเมธี, 2554: M7)

นอกจากนี้พระมหากษัตริย์วชิรเมธี ยังคำนึงถึงธรรมชาติในระดับใช้งาน คือมุ่งนำเสนอธรรมชาติของคนทั่วไปต้องประสบพบเจอในชีวิต เพื่อการเตือนสติและตั้งรับเมื่อเวลาความทุกข์ หรือสัจธรรมของชีวิตมาถึง ก็สามารถนำไปใช้งานได้ทันที เช่น จากเรื่องไม่เร็วกี่ช้า...เขามาแน่ ในหนังสือพิมพ์ เนชั่นสุดสัปดาห์ ปรากฏดังนี้

“...วิธีเจริญมรณสติ มีหลายแบบ แต่แบบที่นำมาใช้เตือนใจตนได้ทุกวันก็คือ การคิดว่า “วันนี้ คือ วันสุดท้ายของชีวิต” ผู้ที่คิดว่าวันนี้คือวันสุดท้ายของชีวิต จะมีแต่ความตื่นตัว เขาจะใช้เวลาแต่ละวันอย่างคุ้มค่าที่สุด วันหนึ่งที่ความตายมาพรากตน หรือคนอื่นเป็นที่รัก ก็ไม่มีเหตุให้ต้องเสียใจภายหลัง แต่ในทางกลับกัน หากเราไม่เจริญมรณสติเลย พลันที่ความตายจู่โจมมาถึงตนหรือคนอื่นเป็นที่รัก ต่างคนก็ต่างแต่จะคร่ำครวญหวนให้อาลัยรักไม่รู้จบสิ้น คนที่เตรียมตัวตายจึงไม่กลัวตาย ส่วนคนที่ไม่เคยเตรียมตัวตาย ความตายนับเป็นเรื่องน่ากลัว กลัวว่าสิ่งดีๆ ที่น่าทำ กลับไม่ได้ทำ กลัวที่สิ่งๆ ที่ทำไปแล้วจะนำทุกข์มาให้ในโลกหน้า...”

(ว.วชิรเมธี, 2553: 57)

4.3.3 คำนึงถึงช่วงเวลาและสถานการณ์

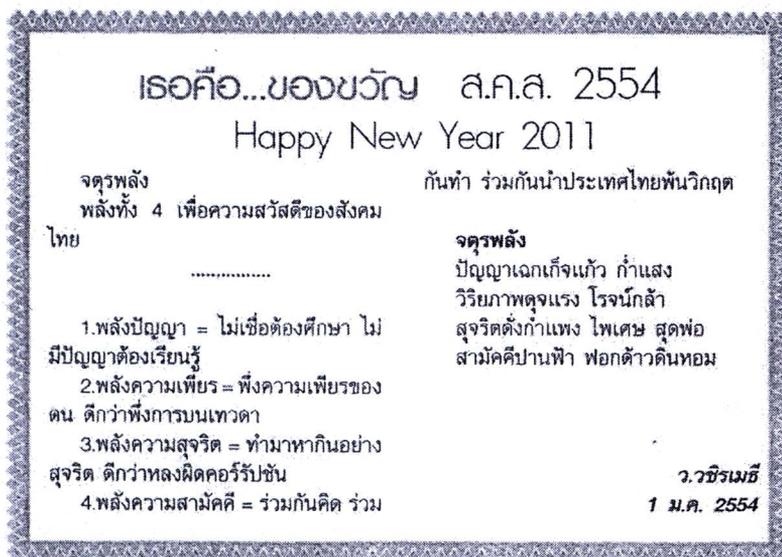
การเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนทุกประเภท พระมหากษัตริย์วชิรเมธีจะคำนึงถึงช่วงเวลาที่เหมาะสมเข้ามาประกอบการพิจารณาด้วย เนื่องจากหากเผยแพร่ธรรมะในช่วงที่เวลาหรือสถานการณ์ ณ ขณะนั้นเอื้ออำนวย จะส่งผลให้การสื่อสารธรรมะมีประสิทธิภาพ และได้รับความสนใจจากคนจำนวนมากอย่างรวดเร็ว เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็น เทศกาลวันพ่อ ปีใหม่ วันเด็ก วันครู ล้วนแต่เป็นช่วงเวลาที่คนในสังคมต่างกำลังให้ความสนใจในวันสำคัญหรือเทศกาลนั้นๆ ทั้งสิ้น หลักธรรมะของพระมหากษัตริย์วชิรเมธีจึงสอดคล้องกับช่วงเวลาและสถานการณ์เสมอไป

“ต้องเป็น Hot issue เขาถึงบอกว่าดีเหลือเมื่อร้อน คนก็จะสนใจสนใจมาก อย่างช่วงก่อนสิ้นปี พระอาจารย์ก็จะจัดงาน ส่งท้ายด้วยธรรมะ ต้อนรับด้วยศีลบรรยากาศ timing มันเอื้อมาก 1,000-2,000 เท่านั้น มาจริง คือ 4,000-5,000 อย่างรายการโทรทัศน์ตอนแรกเราเชิญไปช่อง 2 ช่องเท่านั้น เอาเข้าจริง มาทุกช่อง วิทยุก็รายงานกันทุกสื่อ กลายเป็นกระแสเก่าต้อนรับปีใหม่อย่างพรั่งนี้ว่าเลนไหนดจะมาถึง

บทความรักอย่างมีสติก็ออกมาเผยแพร่แล้วมาฆบูชาจะมาถึง นี่พระอาจารย์ก็บันทึก
รายการทูไนท์โชว์เอาไว้เรียบร้อยแล้ว”

(ว.วชิรเมธี, สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2554)

จากคำกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นการนำเสนอธรรมะของพระมหาอุปัชฌาย์วชิรเมธีผ่าน
สื่อสารมวลชนต่างๆ นั้น จะนำเสนอธรรมะได้อย่างสอดคล้องกับเหตุการณ์บ้านเมือง เทศกาลหรือ
วันสำคัญต่างๆ เสมอไป การนำเสนอธรรมะที่ตรงกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์นั้น ปรากฏทั้งใน
ส่วนของสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ และสื่อใหม่ พระมหาอุปัชฌาย์จะนำเสนอให้สอดคล้องกับ
ช่วงเวลาดังกล่าว ธรรมะจากพระมหาอุปัชฌาย์วชิรเมธีจึงเท่าทันเหตุการณ์เสมอ เช่น นำเสนอธรรมะ
ให้สอดคล้องกับเทศกาลปีใหม่ ปรากฏในสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อใหม่ ดังนี้

(ภาพที่ 12 ภาพบัตรอวยพรเทศกาลปีใหม่ในสื่อสิ่งพิมพ์)

(ว.วชิรเมธี, 2553: M7)

พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี

เราควรตรวจสอบมงคลชีวิตว่ามีที่

ี่ผ่านเราได้กำไรหรือขาดทุน หากชีวิตมีความดีมาก มีความสุขมาก แสดงว่ามีที่ผ่านมากองได้
กำไร แต่ถ้าชีวิตเต็มไปด้วยความผิดพลาด เศร้าหมองและทุกข์ แสดงว่า งบดุลชีวิตประจำปีที่ผ่านมาของค
งคุณขาดทุน จำไว้ว่าขาดทุนเรื่องไหนให้เร
มต้นใหม่ในเรื่องนั้น กำไรเรื่องไหน ต้องรักษาสงนั้นไว้ให้ดีที่สุด
ด งบดุลชีวิตจำไว้ว่าง่าย ๆ สุขคือกำไร ทุกข์คือขาดทุน

Like · 1 star · 16 05am · Unlike · Comment

You and 7,594 others like this.

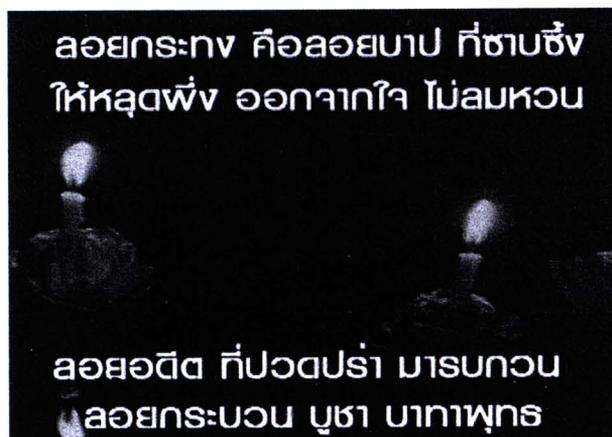
View all 543 comments

Write a comment...

(ภาพที่ 13 ภาพคำอวยพรเทศกาลปีใหม่ในสื่อใหม่)

(เฟสบุ๊ก, 2553: ออนไลน์)

จากตัวอย่างข้างต้นสามารถเห็นได้ว่า พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีมีการนำเสนอการณ
เหตุการณ์หรือเทศกาลที่คนกำลังให้ความสนใจมาถ่ายทอดประเด็นเรื่องราวธรรมะที่ต้องการ
นำเสนอ มีการนำเสนอผ่านบทกลอน หรือถ่ายทอดออกมาเป็นข้อความธรรมะที่มุ่งให้สติแก่คน
เช่นในเทศกาลปีใหม่ ก็มีการให้พร และการให้สติเริ่มต้นปีใหม่ไว้ในสื่อสารมวลชนประเภทต่าง
ๆ เพื่อให้คนสามารถเข้าถึงธรรมะได้สะดวกมากยิ่งขึ้น หรืออย่างเช่นในเทศกาลลอยกระทง พระมหา
วุฒิชัยนำเสนอธรรมะให้สอดคล้องกับเทศกาลลอยกระทงเทศกาลวันพ่อแห่งชาติ และเทศกาลวัน
เด็ก พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีมีการเผยแพร่ผ่านสื่อสารมวลชนประเภทโทรทัศน์และสื่อใหม่ ดังนี้

(ภาพที่ 14 ภาพในเทศกาลลอยกระทงในสื่อโทรทัศน์)

(ว.วชิรเมธี, รายการโทรทัศน์ ชุด "คัมภีร์ประจำวันกับท่านว. วชิรเมธี")

(ภาพที่ 15 ภาพในเทศกาลวันพ่อแห่งชาติในสื่อโทรทัศน์)

(จ.วชิรเมธี, รายการโทรทัศน์ ชุด "คำคมประจำวันกับท่านว. วชิรเมธี")

(ภาพที่ 16 ภาพในเทศกาลวันพ่อแห่งชาติในสื่อใหม่)

(เฟสบุ๊ก, 2553: ออนไลน์)

(ภาพที่ 17 ภาพในเทศกาลวันเด็กในสื่อใหม่)

(เฟสบุ๊ก, 2554: ออนไลน์)

จากการวิเคราะห์ข้างต้น สามารถกล่าวได้ว่า การเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนของ พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีนั้น เป็นการเผยแพร่ธรรมะที่คำนึงถึงประสิทธิภาพในการสื่อสารเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ ผู้ส่งสารมีการวิเคราะห์ ผู้รับสารอย่างละเอียด ว่าเป็นบุคคลวัยใด มีความสนใจใดเป็น พื้นฐาน มีสถานภาพทางสังคมอย่างไร และเลือกช่องทางผ่านสื่อสารมวลชนช่องทางต่างๆ ให้เหมาะสมกับผู้รับสาร เพื่อให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพในการสื่อสารมากที่สุด นอกจากนี้สารธรรม ที่ส่งออกไป ยังมีการปรับเนื้อหาให้สอดคล้องเหมาะสมกับลักษณะของสื่อแต่ละประเภทให้ตรงตามลักษณะของสื่อสารมวลชนชนิดนั้นๆ มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้รับสารมีการ วิเคราะห์สื่อสารมวลชนอย่างละเอียด ก่อนการนำเสนอธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนทุกครั้ง ทั้งยังมีการถ่ายทอดด้วยคำภาษาให้สละสลวย งดงาม ซึ่งมีลักษณะภาษาที่สอดคล้องกับกลุ่มผู้รับสารแต่ละกลุ่มอีกด้วย

การเผยแพร่ธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนของพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธี ปรากฏในลักษณะการนำ เหตุการณ์ในสังคมที่สื่อสารมวลชนเป็นผู้กำหนดให้เป็นประเด็นหรือวาระของสังคม พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีมีการนำเหตุการณ์หรือประเด็นสังคมจากสื่อสารมวลชนเหล่านี้ มาถ่ายทอดขึ้นใหม่ผ่านทางมุมมองธรรมะของพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธี ก่อให้เกิดเป็นธรรมะในสื่อสารมวลชนที่สอดคล้อง กับมิติธรรมะซึ่งมีความร่วมสมัยกับสถานการณ์หรือเหตุการณ์ปัจจุบัน โดยปกติแล้วการนำเสนอ เหตุการณ์ต่างๆ ผ่านสื่อสารมวลชนจะนำเสนอเพียงการรายงานข่าวหรือสถานการณ์โดยทั่วไปว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร แต่การนำเสนอธรรมะของพระมหาวุฒิชัย ว.ชิรเมธีผ่านสื่อสารมวลชน ไม่ว่าจะ เป็นในสื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ หรือสื่อใหม่ พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีได้มีการนำเหตุการณ์ ที่ถูกถ่ายทอดผ่านสื่อสารมวลชนเหล่านั้น มาถ่ายทอดใหม่ผ่านมุมมองธรรมะที่มีความร่วมสมัย เพื่อให้คนในสังคมสามารถนำหลักธรรมที่ได้รับผ่านสื่อสารมวลชนช่องทางต่างๆ ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

ตารางที่ 1: ตารางสรุปการเผยแพร่พระมหาวุฒิชัยวชิรมณีผ่าน
สื่อสารมวลชน (สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ)

สื่อสารมวลชน	การเปิดเรื่อง	การดำเนินเรื่อง	การปิดเรื่อง	องค์ประกอบ อื่นๆ
สื่อสิ่งพิมพ์	เปิดเรื่องด้วยคำถาม/ กล่าวถึงใจความ สำคัญ	ดำเนินเรื่องโดยใช้ การยกตัวอย่าง/บท สนทนาได้ตอบใน การดำเนินเรื่อง	ปิดเรื่องด้วยคติ ธรรมคำคม/ ปิด เรื่องด้วยคำพูด เสียดสีประชด ประชัน/ปิดเรื่องให้ อารมณ์ขัน	ภาพประกอบ / การจัดวาง (lay- out)
สื่อโทรทัศน์	เปิดเรื่องด้วยคำถาม	ดำเนินโดยการ อธิบายธรรม จำแนกเป็นข้อๆ	ปิดด้วยคติธรรม คำคม	ตัวหนังสือ/การ แทรกภาพ/ฉาก
สื่อวิทยุ	เปิดเรื่องด้วยสิ่งที่ ผู้ฟังสนใจก่อนเข้าสู่ เนื้อหาธรรมะ/เปิด เรื่องด้วยอารมณ์ขัน	ดำเนินเรื่องโดยใช้ การตัวอย่าง /แทรก อารมณ์ขัน	ปิดด้วยคติธรรม คำคม	-

ตารางที่ 2 ตารางสรุปการเผยแพร่พระมหาวุฒิชัยวชิรมณีผ่าน
สื่อสารมวลชน (สื่อใหม่)

	ส่วนเนื้อหา	ส่วนกลวิธี
สื่อใหม่	เน้นเนื้อหาสั้น,กระชับใจ/ เน้นเนื้อหานำไปใช้ ได้ทันที	เลือกช่วงเวลาในการเผยแพร่ธรรมะ/ไม่ โพล่งโพงเกินไป

จากตารางข้างต้น สามารถกล่าวได้ว่า การเผยแพร่พระมหาวุฒิชัยวชิรมณีผ่านสื่อสารมวลชนของพระมหาวุฒิชัยวชิรมณีนั้น พระมหาวุฒิชัยวชิรมณีจะคำนึงถึงช่องทางในการเผยแพร่พระมหาวุฒิชัยวชิรมณีผ่านสื่อสารมวลชนในทุกๆ ครั้ง แม้หลักธรรมะที่สอน จะเป็นหลักธรรมะเรื่องเดียวกัน แต่หากจะนำเสนอผ่านสื่อสารมวลชนที่ต่างประเภท พระมหาวุฒิชัยวชิรมณีจะมีการปรับเนื้อหา (Content) ให้สอดคล้องกับรูปแบบของสื่อสารมวลชนชนิดนั้นๆ ด้วย รวมถึงวิธีการนำเสนอธรรมะในแต่ละสื่อ

ย่อมมีความแตกต่างกันออกไปตามแต่ชนิดและลักษณะของสื่อ หากเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งมอบพื้นที่สื่อในการนำเสนอธรรมะแก่พระมหากษัตริย์หรือพระมหากษัตริย์มีมาก พระมหากษัตริย์หรือพระมหากษัตริย์จะมีการสื่อสารธรรมะด้วยวิธีการสื่อสารผ่านข้อความที่เป็นลำดับ เป็นขั้นตอน มีความละเอียด ชัดเจน โดยเปิดเรื่องด้วยคำถามที่ชวนติดตาม ชวนสงสัยเพื่อดึงความสนใจจากผู้อ่าน และมีการเปิดเรื่องด้วยความสำคัญของเรื่องเพื่อปูพื้นฐานธรรมะเรื่องที่ต้องการนำเสนอ ดำเนินเรื่องด้วยการยกตัวอย่างเรื่องเล่าหรือยกเรื่องราวจากประสบการณ์ส่วนตัวที่พระมหากษัตริย์หรือพระมหากษัตริย์เคยประสบ หรือจากการศึกษาค้นคว้า ซึ่งการดำเนินเรื่องในสื่อสิ่งพิมพ์นั้นจะยกเรื่องราวที่มีความยาวของเรื่องมาก มีรายละเอียดมากเพื่อให้สอดคล้องกับพื้นที่ในสื่อสิ่งพิมพ์ที่ให้มา และสุดท้ายพระมหากษัตริย์หรือพระมหากษัตริย์จะปิดเรื่องด้วยคติธรรมะคำคมที่ลึกซึ้งกินใจ

ในส่วนของสื่อโทรทัศน์ พระมหากษัตริย์หรือพระมหากษัตริย์เองก็ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและกลวิธีในการนำเสนอให้สอดคล้องกับสื่อสารมวลชนประเภทโทรทัศน์ เพื่อสื่อสารไปสู่คนจำนวนมากผ่านช่องทางที่คนในปัจจุบันนิยมมากให้เกิดประสิทธิผลมากที่สุด เนื่องจากสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีราคาในการผลิตค่อนข้างสูง และการนำเสนอธรรมะของพระมหากษัตริย์หรือพระมหากษัตริย์ต้องถูกจำกัดด้วยรูปแบบของรายการข่าว จึงต้องใช้เวลาออกอากาศเพียง 1 นาที พระมหากษัตริย์หรือพระมหากษัตริย์ก็ได้ปรับเปลี่ยนการนำเสนอธรรมะให้สอดคล้องกับรูปแบบของสื่อโทรทัศน์ คือ นำเสนอให้สั้น ชัดเจน แต่ต้องกินใจ โดยพระมหากษัตริย์หรือพระมหากษัตริย์จะเปิดเรื่องโดยการใช้คำถามที่คนทั่วไปในสังคมสงสัย ย่อยธรรมะออกเป็นประเด็นสำคัญเพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาในการออกอากาศ และสุดท้ายพระมหากษัตริย์หรือพระมหากษัตริย์จะสรุปโดยการยกคติธรรมคำคม ในการเผยแผ่ธรรมะผ่านสื่อโทรทัศน์นี้สังเกตได้ว่าพระมหากษัตริย์หรือพระมหากษัตริย์จะไม่มีการยกตัวอย่างขึ้นมาเพื่อช่วยในการดำเนินเรื่อง เนื่องจากด้วยรูปแบบของลักษณะสื่อ และรูปแบบของรายการที่มีข้อจำกัดในระยะเวลาออกอากาศ ฉะนั้นการยกตัวอย่าง หรือการบรรยายที่ให้รายละเอียดมากนั้นจึงถูกตัดออกไป ทั้งนี้เพื่อให้การสื่อสารธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนประเภทโทรทัศน์เกิดประสิทธิภาพในการสื่อสารแก่คนกลุ่มใหญ่ได้มากที่สุด

ในส่วนของสื่อวิทยุ พระมหากษัตริย์หรือพระมหากษัตริย์ปรากฏวิธีการนำเสนอธรรมะที่สอดคล้องกับลักษณะของสื่อวิทยุอย่างยิ่ง กล่าวคือ การสื่อสารธรรมะผ่านสื่อสารมวลชนประเภทวิทยุ ด้วยลักษณะสื่อวิทยุที่เป็นสื่อที่ให้ความใกล้ชิดระหว่างผู้พูดและผู้ฟังโดยตรง พระมหากษัตริย์หรือพระมหากษัตริย์มีการสร้างบรรยากาศในการฟังด้วยการใช้กลวิธีการถ่ายทอดด้วยถ้อยคำที่สนุกสนาน ใช้อารมณ์ขัน เพื่อสร้างความใกล้ชิดเป็นกันเองระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง ทั้งยังเป็นการเรียกความสนใจจากผู้ฟังอีกด้วย เนื่องจากการใช้อารมณ์ขันในการเริ่มเรื่องช่วยทำให้ผู้ฟังประทับใจตั้งแต่ต้น นอกจากนี้พระมหากษัตริย์หรือพระมหากษัตริย์ยังเริ่มเรื่องด้วยการกล่าวถึงสิ่งที่ผู้รับสารสนใจเป็นพื้นฐานก่อนนำสู่เรื่อง การเริ่มเรื่องจากสิ่งที่ผู้รับสารมีความสนใจอยู่แล้วจะช่วยอย่างยิ่งในการตรึงความสนใจของผู้รับสารให้

สนใจในสิ่งที่พระมหากษัตริย์ชาวซิมบับเวต้องการสื่อสารธรรมะต่อไป จากนั้นพระมหากษัตริย์ชาวซิมบับเวจะดำเนินเรื่องโดยการยกเรื่องเล่าหรือประสบการณ์เข้ามาเสริมในการบรรยายธรรมะ เพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาในการออกอากาศทางสื่อวิทยุ ที่มีระยะเวลาในการถ่ายทอดครั้งละประมาณ 30 นาที ซึ่งเรื่องเล่าที่ยกมานั้นจะมีขนาดที่ค่อนข้างยาวเพื่อเหมาะสมสอดคล้องกับระยะเวลาออกอากาศ และเรื่องเล่ายังทำให้ผู้ฟังสนุกสนาน เนื้อเรื่องไม่น่าเบื่อ ชวนติดตาม และพระมหากษัตริย์ชาวซิมบับเวจะมีการปิดท้ายด้วยข้อคิดคติสอนใจในตอนท้ายที่สุด

ในส่วนของสื่อใหม่ ด้วยลักษณะสื่อที่ถูกจำกัดด้วยตัวอักษรในการเผยแพร่ธรรมะในแต่ละครั้ง จึงทำให้การเผยแพร่ธรรมะของพระมหากษัตริย์ชาวซิมบับเวในสื่อใหม่นี้ ไม่ปรากฏลักษณะการเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่องและการปิดเรื่องได้เหมือนกับในสื่อสารมวลชนประเภท สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรทัศน์และสื่อวิทยุ ทั้งนี้ด้วยข้อจำกัดของสื่อใหม่เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดรูปแบบในการนำเสนอธรรมะ ฉะนั้นธรรมะที่สื่อสารผ่านทางสื่อใหม่ของพระมหากษัตริย์ชาวซิมบับเวปรากฏการถ่ายทอดได้อย่างสอดคล้องตรงตามลักษณะของสื่อใหม่ด้วย กล่าวคือ ในสื่อใหม่จะมีการสื่อสารธรรมะด้วยข้อความที่สั้น กระชับและตรงประเด็น อ่านแล้วสามารถเข้าใจได้ง่าย สามารถเข้าใจได้ทันที เน้นการนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน อีกทั้งธรรมะที่ถ่ายทอดออกมานั้นยังสอดคล้องกับสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบันซึ่งผู้รับสารนั้น สามารถนำหลักธรรมที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตรวมถึงการครองสติในชีวิตประจำวันได้